№ 112 ՇԱԲԱԹ ՄԱՅԻՍԻ 24

1908

ԵՐԵՍՈՒՆՎԵՑԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՇԱԲԱԹ ՄԱՅԻՍԻ 24 № 112

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի. կէս տարվանը 6 րուբլի.
Առանձին համարները ԱՄԷՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.
Թիֆլիսում գրվում են խմբագրութեան մէջ.
Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція „Мшакъ“ Базарная ул. д. Тамамшева № 16. կամ Tiflis, Rédaction „Mschak“.
Տելեֆօն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից)
Յայտարարութիւն ընդունվում է ամէն լեզվով
Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 10 կօպէկ
Տելեֆօն № 253.

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ՄՇԱԿ

(36-րդ ՏԱՐԻ)

ԱՊԱՌԻԿ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՉԷ ԸՆԴՈՒՆՎՈՒՄ

Հասցէն՝
ТИФЛИСЪ, Редакція «МШАКЪ».
TIFLIS, Rédaction du journal «MSCHAK».

ՄԱՅԻՍԻ 1-ԻՑ ՄԻՆՉԵՒ ՏԱՐՎԱՅ ՎԵՐՋԸ 7 ՌՈՒԲԼԻ

Ամսական ՄԷԿ րուբլի

Ամերիկա տարեկան	6 դօլար
Եւրոպա »	30 ֆրանկ
Պարսկաստան »	10 րուբլի

Մայիսի 25-ին, առաւօտեան ժամը 11-ին, Բերսայի դահլիճում (Армянскій базаръ, домъ Кредитнаго О-ва)

Կաթողիկոսական ընտրութեան առիթով

կայանալու է

ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԱԿԱՆ
ԺՈՂՈՎ

Խնդրվում է ընտրված լիազօրներին և ծխական պատուիրակներին ներկայ լինել, առանց սպասելու հրաւէրի։
(Հ. Կ.) առ. 2—1

ԹԻՖԼԻՍԻ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆ

Շաբաթ, մայիսի 24-ին

Թիֆլիսի ժողովարանի ամառային շէնքում մէջ

կը կայանայ

ՍԻՄՖՕՆԻԿԱԿԱՆ ԽՄԲԻ ՀԱՄԵՐԳ

Հիւրերը, պ. պ. անդամների առաջարկութեամբ, վճարում են մուտքի համար 1 ր.։

Սկիզբն է երեկոյեան ժամը 9-ին։

առ. 1—1

ԲԺՇԿԱՊԵՏ

Ալեքսանդր Նիկիտիչ

ՕՐԴՈՒԽԱՆՕՎ

Մասնագէտ ներքին հիւանդութիւնների։ Ընդունում է Կովկասի հանքային Ջրերում։ Հասցէն՝ Эссентуки, Кисловодская ул. домъ Семенковыхъ.

(Հ. Ն.) առ. 5—1

ՊԱՏՃԱՌԱԲԱՆՎԱԾ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Կաթողիկոսական պատուիրակների ընտրութիւնից յետոյ հանդէս է գալիս պատգամաւորներ ընտրելու հարցը։

Իւրաքանչիւր թեմ պէտք է ընտրէ մի աշխարհական պատգամաւոր Էջմիածնի համագումարին ուղարկելու համար։

Եւ որովհետև ռուսահայկական թեմերը՝ համեմատած թիւրքահայկականների հետ՝ շատ ընդարձակ են, ուստի Ռուսաստանի ամէն մի պատգամաւոր ներկայացուցիչ է աւելի ստուար և բազմամարդ ազգաբնակութեան, քան Թիւրքիայի պատգամաւորը։ Շնորհիւ այդ հանգամանքի ռուսահայ ժողովրդի ներկայացուցչութիւնը Էջմիածնի համագումարում արտայայտվում է աւելի թոյլ կերպով, քան թիւրքահայի։

Ուստի թիւրքահայ ժողովուրդը արտօնութիւն ունի աւելի հեշտ կերպով անցկացնել իր թեկնածուներին և ընտրել տալ իր ցանկացած անձերին կաթողիկոսական գահի համար։

Անշուշտ՝ ապագայում նոր կաթողիկոսը պէտք է ուշադրութիւն դարձնէ ընտրական գործի կանօնաւորութեան վրա և մշակել տայ այնպիսի մի սիստեմ, որ պատգամաւորների թիւր համապատասխան լինի ընտրող ազգաբնակութեան թւի։

Անշուշտ այժմ նոր փոփոխութիւններ չենք կարող մտցնել այդ գործի մէջ։ Բայց պէտք է աշխատենք, որ մեր սակաւաթիւ պատգամաւորները լաւ պատրաստված լինեն իրանց պատասխանատու պաշտօնի կոչման համար և կարող լինեն իրանց համոզված խօսքով և ուժեղ պատճառաբանութիւններով բարոյական հեղինակութիւն ձեռք բերել համագումար ժողովում և կարող լինեն — այնքան իմաստալի, փայլուն և ուժեղ կերպով արտայայտել ռուսահայ ժողովրդի հասարակական կարծիքը, որ կարողանան թիւրքահայ եղբայրներին ըմբռնել տալ իրանց հայեցակէտների հիմնաւոր լինելը։

Այդ տեսակէտով շատ ցանկալի է, որ կաթողիկոսական պատուիրակների և ժողովրդական ներկայացուցիչների առաջիկայ խորհրդակցութիւնը վերաբերվի իր առաջ դրված հարցերին ամենամեծ լրջութեամբ և իր եզրակացութիւնները ամրապնդէ հիմնաւոր պատճառաբանութիւններով։

Ասպարէզ դրված այն հարցերը, որոնք կապված են Էջմիածնի գահակալի գործունէութեան հետ, ծանրակշիռ են, ուստի և վերաբերմունքը դէպի այդ հարցերի քննութիւնը պէտք է լինի ծանրակշիռ։

Ա. Քալանթար

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

«Р. Утро» թերթում կարդում ենք հետևեալը.

Պալատական բարձր շրջաններում մեծ նշանակութիւն են տալիս կովկասեան Փոխարքայ կոմս Վօրօնցօվ-Դաշկօվի Պետերբուրգ գալուն։

Փոխարքան Պետերբուրգ է գալիս շտապեցնելու Կովկասում բարենորոգումներ մտցնելու խնդիրը, որը խոստացվել է տեղական ազգաբնակութեանը 1905 թւի ամառը, և մասնաւորապէս՝ գեմստվային ինքնավարութիւնը։

Պ. Ա. Ստօլիպինը, ընդհակառակը, այդ բարենորոգումների իրագործումը պետական ընդհանուր շահերի տեսակէտից համարում է վաղաժամ։

Ենթադրում են, որ այդ հողի վրա հերթական կը դարձվի ծայրագաւառները կառավարելու խնդիրը ընդհանրապէս, որը, ի նկատի առնելով նրա կարևորութիւնը և պրեմիէրի խիստ որոշ վերաբերմունքը այդ հարցին, կարող է օրհասական լինել ներկայ կաբինետի համար։

Կոմս Վօրօնցօվ-Դաշկօվի հրաժարականի մասին տարածված լուրերը չեն հաստատվում։ Ընդհակառակը, 3—4 ամիս սրանից առաջ այդ լուրերը որոշ հիմունքներ ունէին, որոնք այժմ այլևս չը կան։

Փոխարքային աջողվել է լիակատար չափով վերականգնել այն ազդեցութիւնը, որ վայելում էր նա շատ վաղուց։

Կոմս Վօրօնցօվ-Դաշկօվի հետ միասին Պետերբուրգ է գալիս Փոխարքայի դիւանատան դիրեկտոր Պետերսօն։

—

Պետերբուրգ, 21 մայիսի

Մամուլում վերջին ժամանակս տեղեկութիւններ երևացին այն մասին, թէ ֆինանսների մինիստրը նկատի ունի մօտիկ ապագայում 200 միլիօն րուբլու ներքին փոխառութիւն բաց թողնել, առանց Դումայի համապատասխան լիազօրութեան։

Ի հերքումն այդ ստայօդ լուրի, Պետ. Հեռ. Գործ. լիազօրված է հաղորդել, որ վերոյիշեալ փոխառութեան բաց թողնելը, որ նախատեսված է պետական եկամտի նախագծի մէջ, կը կատարվի օրէնքով սահմանված կարգով, և այդ հարցի քննութիւնը մինիստրների խորհրդում տեղի է ունեցել նախ քան Դումա մտցնելը ճիշտ այնպէս, ինչպէս այդ անվում է օրէնսդրական հաստատութեանը ներկայացվող ամէն առաջադրութեան համաձայն։ Փոխառութեան բաց թողնելը տեղի կունենայ կամ պետական բիւջէն հաստատելուց յետոյ, կամ նկատի առնելով առաջիկայ ամառը, երբ դրամական որևէ շրջանառութիւն անհնարին է, և աւելի շուտ, սակայն նախօրօք օրէնսդրական հաստատութիւնների համաձայնութիւնը ստանալու պայմանով։ («Հ. Գ.»)

—

Լօնդօն, 22 մայիսի

Բէյտէրի գործակալութեանը Թէհրանից հեռագրում են, որ կաբինէտը դեռ չէ կազմվել։

Ղաջար ցեղի ղեկավար անդամների և ականաւոր անձնաւորութիւնների ժողովում վճռվեց դիմել շահին մի նամակով և պնդել էմիր Ջէնգ-Բօհամուրի և շահին կողմնակից միւս անձանց հրաժարականի վրա, որոնք նրան տրամադրում են պարլամենտի և ժողովրդի դէմ։

Ի պատասխան նամակի, շահը խոստացաւ հեռացնել վեց հոգու։ Նրանցից մէկը՝ էմիր Ջէնգ-Բօհամուրը աւպաստան գտաւ ռուսական միսիայում։ Մնացածները հեռացան Թէհրանից։ («Հ. Գ.»)

—

Թէհրան, 21 մայիսի

Արտաքին գործերի, արդարադատութեան և ֆինանսների մինիստրները հրաժարական տուին, որ դեռ չէ ընդունված։ («Հ. Գ.»)

—

Կ. Պօլիս, 22 մայիսի

Բաղդադի երկաթուղագծի ընկերութիւնը և Բ. Դուռը ստորագրեցին այն պայմանագիրը, որի համաձայն Բաղդադի երկաթուղագիծը կրկին շարունակվելու է 840 կիլոմետր տարածութեամբ մինչև Հալէպ։ («Հ. Գ.»)

—

Կ. Պօլիս, 22 մայիսի

Ռուսաց դեսպանատունը Բ. Դրան մի յուշագիր ներկայացրեց այն կողոպուտների մասին, որոնք կատարվում են Դէչանի վանքի գաստակերտում և կալուածքում։ Կողոպուտներին մասնակցել են վանքի պաշտպանութեան համար նշանակված թիւրք գինւորները։ Բողոքելով կողոպուտների դէմ, դեսպանատունը պահանջում է ապագայում նման դէպքերի առաջն առնելու համար պատժել մեղաւորներին և վարձատրել վնասված ռուս մենակրօններին։

Մակեդօնիայից սրտակոտոր տեղեկութիւններ են ստացվում բէրքի մասին։ Երաշտը սպառնում է ամբողջովին հացը ոչնչացնել։ («Հ. Գ.»)

—

Կ. Պօլիս, 22 մայիսի

Գերմանական դեսպան Մարշալ ֆօն-Բիբէրշտէյն երկու ամսով արձակուրդ վերցրեց։ Դեսպանատան կառավարութիւնը յանձնված է Բուխարեստի գերմանական դեսպան Կիբէրլինվիխտէրին։ («Հ. Գ.»)

—

Վիէննա, 22 մայիսի

Վիէննայի համալսարանի, բարձր տեխնիքական և գիւղատնտեսական դպրոցի ուսանողները առաւօտեան մի շարք ժողովներ սարքեցին և հրաժարվեցին դասախօսութիւններին այցելելուց։ Կրթական հաստատութիւնների դասախօսները անկարգութիւններից խուսափելու համար կարգադրեցին դասախօսութիւնները դադարեցնել։

Պրագայի չեխ ուսանողները մայիսի 21-ի ժողովում որոշեցին այսօրվանից դասադուլ յայտարարել չեխական համալսարանում և չեխական բարձրագոյն կրթական հաստատութիւններում։

(«Հ. Գ.»)

—

Պարիզ, 22 մայիսի

Մայիսի 21-ի երեկոյեան Զօլայի աճիւնը տեղափոխվեց Պանթէօն։ Ամահանդէսին սպասում էր ահագին ամբոխ։ Տեղի ունեցան մի շարք ցոյցեր յօգուտ և դէմ Զօլայի։ Մինչև հանդէսի վերջանալը, մի անյայտ մարդ ատրճանակով վիրաւորեց մայօր Դրէյֆուսի ձեռքը։ («Հ. Գ.»)

—

Պարիզ, 21 մայիսի

Վինիէում, Պարիզի մօտ, մայիսի 20-ին գործադուլ բարհատները ընդհարվեցին ժանդարմների հետ։ Վերջինները, շրջապատված բանւորներով, ստիպված եղան զէնքի դիմել։ Գործատողներից մէկը սպանվեց, վեց հոգի վիրաւորվեցին. ժանդարմներից վիրաւորվեցին չորսը, որոնցից երկուսը ծանր կերպով։ («Հ.Գ.»)

—

Լօնդօն, 21 մայիսի

Բէյտէրի գործակալութիւնը հաղորդում է, որ ռուս կառավարութիւնը ներկայումս ստացել է մակեդօնական հարցի վերաբերութեամբ անգլիական նորագոյն առաջարկութիւնները, որոնք համդիսանում են իբրև պատասխան մինիստր Իզվօլսկու այն հականախագծի, որ ռուս կառավարութիւնը առաջարկեց ի պատասխանի Գրէյի ապրիլեան նօտայի։

Անգլիական նոր նօտան քաղաքական տեսակէտից նոր հայեցակէտեր չէ առաջադրում, այլ միայն հարց է զարթեցնում ռուսական առաջարկութիւններից մի քանիսը փոփոխելու և առանձին կէտերը ընդլայնելու մասին, որի վերաբերութեամբ երկու կառավարութիւններն էլ գլխաւոր բանում արդէն համաձայնութեան են եկած. մատնանշվում է, որ վերջին շաբաթս երկու կառավարութիւնների միջև տեղի ունեցած բանակցութիւնների հետևանքները մի քանի կէտերում դժուարութիւնները հեռացրին։

Հաւանական է թւում, որ մօտիկ ապագայում լիակատար համաձայնութիւն կը կայվի։ Հետևեալ քայլն այն կը լինի, որ Ռուսաստանը կը պատասխանէ անգլիական նօտային։ Ներկայումս չէ կարելի հաստատապէս նախատեսել, թէ ինչպիսի ընթացք կը ստանան առանձին դէպքերը, սակայն առաջիկայում մակեդօնական հարցի համար միջազգային կօնգրէս գումարելու լուրը հիմքից զուրկ է։ («Հ. Գ.»)

—

Մեզ հաղորդում են, որ յայտնի հայ գործիչ Մինաս Չերազ, որին կաթողիկոսական ընտրութիւնների առիթով կազմված Թիֆլիսի ժամանակաւոր մասնաժողովը դիմել էր և հարցրել կարծիքը՝ կաթողիկոսական արժանաւոր թեկնածուների մասին, պատասխանել է, թէ իր կարծիքով ամենաարժանաւոր թեկնածուներն են 1) Մատթէոս արքեպիսկոպոս Իզմիրլեան և 2) Մաղաքիա արքեպիսկոպոս Օրմանեան։

—

Պետերբուրգ, 20 մայիսի

Մոսկվայի քաղաքապետը «Рус. Вѣд.» լրագրին ենթարկել է 1000 րուբլի տուգանքի՝ Խերսօնից ստացված հեռագիրը տպագրելու համար, որտեղ ասված էր, որ մահվան պատժի են մատնված 20 հոգի, մինչդեռ պատժված են 12 հոգի։

—

Սլաւօնական պատգամաւորները Վարշավայում հրաժարվել են աղ ու հաց ընդունել ռուսական ժողովարանում, պատճառաբանելով այդ բանը լեհերին տուած իրանց խոստումով։

—

Պետական Դումայի անդամ Կօլիւբակինը զետեղել է լրագիրներում մի նամակ, որտեղ բացատրում է, որ նա հնարաւոր չէ գտնում խնդիրք տալ իրան ներումն շնորհելու մասին, որովհետև դրանով մասնաւորապէս խոստովանած կը լինէր, որ իրան մեղաւոր է ճանաչում։

—

Ժուռնալիստ Պ. Սօլեանինը դատապարտված է միտարվայ բանտարկութեան «Հասարակապետութիւն» վերնագրով յօդուածը 1905 թւին «Միտինգ» շաբաթաթերթում զետեղելու համար։

—

Պետերբուրգ, 21 մայիսի

Մինիստրների խորհրդի նախագահը հրաւիրում է իր մօտ աջակողմեան պատգամաւորներին, որոնք դէմ են նաւատորմի համար նոր գումարներ յատկացնելուն, մասնաւոր խօսակցութեան համար։ Աջակողմեանները, և Գուչկօվը նրանց հետ, անդրդուելի կերպով որոշել են մերժել գումարի յատկացումը, մինչև որ ծովային մինիստրութիւնը կատարելապէս վերակազմվի։ («Кс.»)

—

Բերլին, 22 մայիսի

Առայժմ պարզված է, որ պրուսական լանտագի համար ընտրվել են 78 պահպանողականներ, 41 ազատամիտ պահպանողականներ, 38 ազգային-լիբերալներ, 13 հոգի ժողովրդական կուսակցութեան ազատ մտածողներից և ազատ մտածողների դաշնակցութիւնից, 22 հոգի կենտրոնի ներկայացուցիչներից, 3 լեհեր, 5 սօցիալ-դեմօկրատներ, 2 դատչանին, 2 անկուսակցականներ, ընդամենը 209 թեկնածուներ։ («Հ. Գ.»)

—

Մայիսի 20-ին Բագւում լուր է տարածվել, որ Գեօկչայի գաւառի Երկրորդ Նոր-Շէն հայ գիւղը զոհ է գնացել ստորերկրեայ ցնցումների, որոնց նա առաջին անգամը չէ որ ենթարկվում է։ Շնորհիւ ստորերկրեայ ուժերի, այդ գիւղի շերտը սկսում է փլվել և կլանում է իր մէջ 90 տներ։ Դարաւոր ահագին ծառերը փոխադրվել են իրանց տեղերից և տասնեակ սաժէններով հեռու են տարվել։ Քանդված տների մեծ մասը 8 սաժէն խորութեամբ իջել է։ Գիւղացիները սարսափելի կարօտութեան մէջ են այժմ։ Տներից շատերը հիմնայատակ են եղել։ Յատուկ ինժեներ է գնացել դէպքի վայրը։ («Б.»)

—

Գանձակից մեզ գրում են, որ մայիսի 21-ի երեկոյեան, երկարատև և ծանր հիւանդութիւնից յետոյ, ինքնասպանութեամբ վերջ տուեց իր ծաղիկ կեանքին Թուրք ազնիւ և լաւագոյն երիտասարդներից մէկը՝ ուսանող Մամեդ Ռաֆիբէկօվը։

—

Իգդիրից երէկ ստացանք հետևեալ հեռագիրը.

«Մանկավարժական խորհուրդը հոգաբարձական խորհրդի հետ միասին արձակեցին ուսուցիչ Առաքելեանին։ 300 աշակերտ և աշակերտուհիներ դասերին չը գնացին և օվացիա սարքեցին արձակվածի համար և ցոյց՝ արձակողների դէմ։ Նրանց աղաղակները, զանգերի ձայները դպրոց բերին ժողովրդին. կլպակները փակվեցին։ Իսկոյն գումարվեց ծնողական ժողով, որը պահանջեց չարձակել ուսուցչին և մի մասնաժողով ընտրել հարցը լուծելու համար։

«Այսօր պէտք է կայանար մասնաժողովի անդամների ընտրութիւնը։ Մանրամասնութիւնները նամակով»։

Ավգալբեգեան

—

Պարսկաստանը մտադիր է փոխառութիւն կատարել Ֆրանսիայում Թէհրանից դէպի Կասպից ծովը երկաթուղային գիծ անցկացնելու համար։ («П. К.»)

—

Լուր է պտտում, որ, Թիւրքական նոր դեսպանի Թէհրան գալուց յետոյ, մեծ փոփոխութիւններ տեղի կունենան դեսպանութեան կազմի մէջ։

—

Թէհրանի առևտրականների մի մասը և, գլխաւորապէս, բոլոր մանր վաճառականները սկսում են իրանց անբաւականութիւնը արտայայտել ժողովրդական ներկայացուցիչների վերաբերմամբ, մատնացոյց անելով այն, որ իրանք վաճառականներն էին առաջին ազատագրական շարժման

գլուխ անցնողները, որ իրանք սահմանադրութեան պիօներներն եղան ու նպաստեցին այդ կազմի հաստատմանը. մինչդեռ ժողովրդական ներկայացուցիչները, որ իրանց ընտրողներն են, ոչինչ չեն անում իրանց կեանքը բարելաւելու համար, որը, ընդհակառակը, օրէ-օր աւելի է վատթարանում, որովհետև առևտուրը, համարեա, բոլորովին կանգ է առել, իսկ խանութատէրերը տների վարձը ոչ միայն չեն պակասեցնում, այլ և աւելացնում են։ Դրա շնորհիւ էլ իրանց դրութիւնը դառնում է անտանելի։ Ուստի նրանք պահանջում են միջոցներ ձեռք առնել տնատէրերին սանձահարելու համար և առհասարակ վերջ տալ երկրի առևտրական կեանքի անկանոնութիւններին։ («Кс.»)

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՊՐՕՖԵՍՕՐ ՄԱՌՐԸ ԿՈՎԿԱՍՈՒՄ

—

Պրօֆեսօր Մառրը արդէն Կովկասումն է։ Նա յունիսի առաջին օրերից պէտք է շարունակի իր ուսումնասիրութիւնները Անիում և նրա շրջակայքում։

Հինգշաբթի, մայիսի 22-ին, Թիֆլիսից դէպի Գուրիա անցնելու ժամանակ նա մի քանի ժամ մնաց Թիֆլիսում մինչև հետևեալ գնացքը։

Նա այցելեց իր ծանօթներին, որոնց թւում և ինձ։ Մենք նախօրօք գրագրութեան մէջ էինք և հարկաւոր էր պարզել Անիի վերաբերեալ մի քանի խնդիրներ։

Բացի պեղումներից Մառրին հետաքրքրել են Անիում յատուկ թանգարանի շինութիւնը և նրա ապահովութիւնը, Անիի աւերակների շրջանի անձեռնմխելիութիւնը կապալառուների կողմից, Անիի մանրամասն յատակագիծ կազմելը և Անիի աւերակների ու նրա թանգարանի պահպանութեան խնդիրը։

Անիի շրջանի անձեռնմխելիութեան և յատակագիծ կազմելու խնդիրների վերաբերութեամբ ես արդէն արել էի մի քանի նախնական գործեր։ Այժմ պէտք էր լրացնել պակասները։ Մի քանի տարի սրանից առաջ իմ տրամադրութեան տակ եղած հաշւեփի միջոցով ես հանել և պատրաստել էի Անիի ճիշտ յատակագիծը, սակայն առանց նշանակելու իւրաքանչիւր աւերակի տեղը։ Մառրը այժմ որոշել է ունենալ մի յատակագիծ, որը կարողանայ թէ գիտնական հետազօտութիւն կատարողներին և թէ Անի այցելողներին ուղեցոյց ծառայել Անիում շրջագայելու ժամանակ։

Այդ դիտաւորութիւնը այս տարի կիրագործվի։ Անշուշտ այդ մասին կարելի կը լինի գրական տեղեկութիւն տալ աշնան։

Հաւանական է, որ այս տարի աջողվի վերջնականապէս ապահովելու Անիի հողերը կապալառուների շահագործութիւնից։ Բանն այն է, որ Անին, իբրև արքունական հող, կապալով էր տրվում ցանկացողներին որոշ գնով, ինչպէս ամեն մի ազատ արքունական հող։ Այդ հանգամանքը մեծ խոչընդոտ էր հանդիսանում Անիի աւերակների անվթար պահպանութեան գործին, որովհետև կապալառուները իրանց տէր էին զգում Անիի հողերի վրա և կարգադրութիւններ էին անում իրանց ուզածին պէս։ Շնորհիւ Մառրի առաջարկած պատճառաբանութիւնների, Պետերբուրգի հնագիտ. յանձնաժողովի միջոցով աջողվել էր կիսով չափ դարձնել Անին անձեռնմխելի։ Այս տարի ջանքեր պէտք է գործ դրվին այդ խնդիրը վերջնականապէս լուծելու գրական մարզով։

— Ո՞ր կէտերում պէտք է կատարվեն այս տարի ձեր ուսումնասիրութիւնները,—հարցրի ես։

— Անիի մէջ և Անիից դուրս,—պատասխանեց նա։—Անիից դուրս կայ մի հնագոյն շատ հետաքրքրական տաճար, որը շինված է V—VI դարաշրջանում։ Դա Երերոյքի տաճարն է։ Նա ներկայացնում է, ճարտարապետական տեսակէտով, աչքի ընկնող և բնորոշ մի հոյակապութիւն։ Անիի շրջանում պէտք է շարունակվեն սկսված ուսումնասիրութիւնները և, եթէ միջոցները ներեն, պէտք է ձեռնարկվեն նոր պեղումներ Զաքարիա սպասալարի տոհմի կառուցած շինութիւնները յայտնագործելու։

Մառրը մի քանի օրով գնաց Գուրիա։ Վերադարձին Թիֆլիսում կը մնայ երկու օր և կը կարդայ երկու դեկուցում՝ մէկը հնագիտական ընկերութեան նիստում մայիսի 29-ին, միւսը հայ ազգագրական ընկերութեան մէջ մայիսի 30-ին, արտիստական ընկերութեան դահլիճում։

Ա. Քալանթար

ԼԷՕԻ 25 ԱՄԵԱՅ ՅՈԲԵԼԵԱՆԸ

—

Լէօի գրական գործունէութեան 25-ամեայ յոբելեանը տօնվեց ամսիս 22 ին Առ. ժամը 11-ից արդէն արտիստական թատրոնի առաջ անհագին բազմութիւն էր հաւաքված, որ սպասում էր թատրոնի դռները բացվելուն։ Ինչպէս յայտնի է, յոբելեանական յանձնաժողովը բոլոր տոմսակները ձրիաբար բաժանել էր նախօրօք, և բաժանել էր շատ անկանոն կերպով. տոմսակներ ստացել էին մեծ մասամբ ուսումնարանական աշակերտներ, իսկ հասակաւոր հասարակութիւնից շատ շատերը մնացել էին առանց տոմսակի դուրսը կանգնած։ Այդ դեռ բաւական չէ. կային մարդիկ, որոնք յոբելեանական տոմսակները գեղեփ էին դարձրել և փողոցում ծախում էին ցանկացողներին հատը 50—60 կոպէկով, մէկ րուբլով և աւելի։

Ժամը 12-ից թատրոնի ներսում սկսեց նուագել զինւորական երաժշտութիւնը, իսկ ժամը $12^{1}/_{2}$-ին վարագոյրը բարձրացաւ, և երաժշտութեան նուագածութեան ու հասարակութեան և բեմի վրա երկու շարքով խոնված պատգամաւորութիւնների բուռն ծափահարութեան տակ բեմ դուրս եկաւ յոբելեարը հայ գրականութեան երկու ալեզարդ վետերանների՝ Գ. Սունդուկեանի և Ղ. Աղայեանի ուղեկցութեամբ։ Սրանք, շնորհաւորելով յոբելեարին ու համբուրվելով, նրան բազմեցրին բեմի վրա գտնվող միակ բազկաթոռի վրա, որ յատկացված էր յոբելեարի համար։

Ճառերի ու ներբողների շարքը բացեց պ. Ա. Աճառեանը, որը իրան յատուկ մեղմ ճշտով ու բանասիրական ճոխ լեզուով դրուատեց Լէօի 25-ամեայ գրական գործունէութիւնը, նրա վարած չարքաշ կեանքը և տոկուն աշխատասիրութիւնը։ Նա շնորհաւորում էր յոբելեարին յանձնաժողովի, Էջմիածնի ճեմարանի, հայ ժողովրդի (?) և հասարակութեան կողմից։

Պ. Աճառեանից յետոյ բժշկապետ Բ. Նաւասարդեանը կարդաց կաթողիկոսական տեղակալի օրհնութեան և շնորհաւորութեան թուղթը գրաբար։ Նրան յաջորդեց պ. Սաբալխանեան, որը խօսեց Մխիթարեան միաբանութեան երկու հաստատութեան՝ Վիէննայի և Վենետիկի կողմից, ու կարդաց նրանց ուղարկած շնորհաւորական նամակներն ու հեռագիրները։ «Հանդէս Ամսօրեայ» թերթի խմբագրութիւնն էլ առանձին էր շնորհաւորել։

Ապա հերթով խօսեցին հետևեալ անձինք.

Իշխ. Տերխնիշվիլի (?)—ռուսաց մամուլի կողմից։

Իշխ. Նակաշիձէ (վրացերէն լեզուով)—«Ամիրանի» թերթի կողմից.

Մամեդ-Ղուլի թուրքերէն լեզուով—(«Մոլլա Նասրէդդինի» կողմից։

Աշոտ Աթանասեան—հայ մամուլի (?) կողմից։

Լ. Բաբայեան—Ներսիսեան դպրոցի կողմից։

Սամ. Յարութիւնեան—Կովկասեան հայոց բարեգործական ընկերութեան կողմից։

Եր. Լալայեան—Ազգագրական ընկերութեան կողմից։

Տիկ. Ե. Յարութիւնեան—Հայուհեաց բարեգործական ընկերութեան կողմից։

Ռուբ. Յովհաննիսեան—Դրամատիկական ընկերութեան կողմից։

Տիկ. Զօրեան—Շուշու թեմ. դպրոցի կողմից։

Ալ. Խատիսեան—ժողովրդական համալսարանի հայկական սեկցիայի կողմից։

Քաղաքագլուխ Չերքեզով—քաղաքային ինքնավարութեան կողմից։

Ս. Բալաղեան—Երևանի թեմական դպրոցի կողմից։

Օր. Մուրադեան—Յովնանեան դպրոցի կողմից։

Ղ. Աղայեան—Բագուի հայ ուսուցիչների կողմից։

Ե. Թոփչեան—«Վտակ» լրագրի խմբագրութեան կողմից։

Գր. Վարդանեան—ուսուցչական միութեան կողմից։

Մի օրիորդ—կիրակնօրեայ դպրոցի կողմից։

Վասմեան—«Ռազմիկ» և «Հայրենիք» թերթերի կողմից։

Ստ. Լիսիցեան—Նոր-Ջուղայի հասարակութեան և «Հասկերի» կողմից։

Յով. Ղօրղանեան—Նոր-Բայազէտի հասարակութեան կողմից։

Մակ. Զաչկեան իր կողմից կարդաց մի ոտանաւոր։

Տիկ. Ֆլորա Վարդանեան—մի խումբ կանանց կողմից։

Յովնանեան դպրոցի երեք աշակերտուհիներ—իրանց ընկերուհիների կողմից։

Դերասան Տէր-Դաւթեանը Թիֆլիսեցու տարազով ներկայացաւ՝ իբրև Թիֆլիսի «ամքարների» կողմից ու խօսեց Թիֆլիսեցու բարբառով և նոյն բարբառով էլ մի ոտանաւոր կարդաց։

Բաջամունի—Բագուի հոգաբարձութեան և մարդասիրական ընկերութեան կողմից։

Գար. Լևոնեան—«Լոյս» ընկերութեան և «Գեղարուեստի» կողմից։

Տ. Զաւէն—«Երկրի Ձայնի» կողմից։

Ծուղուրեան քահ.—«Հովիւ» շաբաթաթերթի կողմից։

Սարեան—Թիֆլիսի հայ գործակատարների կողմից։

Գար. Կոզիկեան—մի խումբ երիտասարդ գրողների կողմից։

Վրոյր—«Յուշարարի» կողմից։

Դերասան Ար. Յարութիւնեան—մի խումբ դերասանների կողմից։

Եղան պատգամաւորներ, որոնք իրանց ուղերձների հետ յոբելեարին յանձնեցին և արծաթեայ ու այլ թանգագին նուէրներ, որոնց մէջ աչքի էր ընկնում մի զոյգ գեղեցիկ պարսկական գորգ։

Այդ բոլորից յետոյ յոբելեանական յանձնաժողովի անդամ պ. Լ. Բաբայեանը յայտնեց, որ ստացվել են շատ շնորհաւորական նամակներ ու հեռագիրներ, որոնցից նա կարդաց մի քանիսը միայն. Մոսկվայի Լազարեան ճեմարանից, Էջմիածնի ճեմարանից, «Դրօշակի» խմբագրութիւնից, պրօֆ. Ն. Մառրից, Շիրվանզադէից և այլն։

Հանդէսի վերջում, ի հարկէ, խօսեց ինքը յոբելեարը։ Նա բոլորովին վրդովված չէր և խօսեց շատ հանդարտ ու անխռով ձայնով։

«Ես բոլորովին վրդովված չեմ,—ասաց պ. Լէօն,—որովհետև այս տօնը և այս բոլոր ներբողներն ու դրուատումները ես ինձ չեմ վերագրում. այս տօնը աշխատանքի և հայ ժողովրդի տօնն է։ Ինչպէս գիտէք և լսեցիք, պարոններ, ես եղել եմ շատ խեղճ ու աղքատ ընտանիքի զաւակ։ Այդ ընտանիքը անկարող էր ինձ պէտք եղած կրթութիւնը տալ։ Այն օրվանից, երբ այդ բանը զգացի ու հասկացայ, ես մտածեցի ինքնուրոյն աշխատանքով ձեռք բերել այն, ինչ ուրիշները ձեռք են բերում աւելի լաւ պայմանների շնորհիւ։ Եւ ես աշխատեցի, անվերջ աշխատեցի։ Իսկ հայ ժողովուրդը, որը գիտէ շատ քչով բաւականանալ, գնահատեց իմ աշխատանքը և գոհացաւ նրանով, ինչ որ ես կարողանում էի նրան տալ, չը նայելով որ ես շատ լաւ հասկանում էի, որ ես չունէի պէտք եղած պատրաստականութիւնը։ Հետևապէս ես ինձ շատ լաւ եմ ճանաչում և շատ համեստ կարծիք ունեմ իմ մասին. ուստի եթէ ես համոզված չը լինէի, թէ այս տօնախմբութիւնն ու չափազանցված գովասանքները ինձ չեն վերաբերում, ես ինձ վիրաւորված պիտի զգայի։

«Սակայն, պարոններ, միմիայն աշխատանքը դեռ ես բաւական չէ. աշխատանքը արդիւնաւոր լինելու համար անհրաժեշտ է և գաղափար, որով կարելի լինի աշխատանքը սիստեմի տակ մտցնել։ Իսկ այդ գաղափարը, պարոններ, ես ստացել եմ մի մեծ ուսուցչից՝ հանգուցեալ Գրիգոր Արծրունուց, որի շիրմի առաջ այս հանդիսաւոր օրը ես պատրաստականութիւն եմ զգում խոնարհեցնել իմ գլուխը»։

Յոբելեարի պատասխան-ճառը և մանաւանդ նրա արտասանած այս երախտագիտական խօսքերը ընդունվեցին հասարակութեան կողմից բուռն ծափահարութիւններով։

Վերջում պ. Լէօն շնորհակալութիւն յայտնեց այն բոլոր հիմնարկութիւններին ու հաստատութիւններին, որոնք թէ պատգամաւորութիւնների և թէ նամակների ու հեռագիրների միջոցով շնորհաւորել էին իրան։ Ապա, իր խօսքը ուղղելով գրականական գործիչներին, խրախոյս կարդաց նրանց աշխատել, բարգաւաճել հայ գրականութիւնը և չընկճվել կեանքի հարուածներից։ Իսկ հայ հասարակութեանը կոչ արեց լաւ պահպանել գրական աշխատաւորներին, ապահովել նրանց վիճակը և չը դլանալ տօնելու և ուրիշների յոբելեանները, որոնց 25-ամեայ գործունէութիւնը մասամբ լրացած և մասամբ էլ լրանալու մօտ է։

Պաշտօնական հանդէսից յետոյ, յոբելեարին յարգողները, թւով մօտ 150 հոգի, գնացին Վերայի «Ֆանտազիա» այգին, ի պատիւ յոբելեարի տրվող ճաշկերոյթին մասնակցելու։

Ռեպօրտեօր

ՌՈՒՄԲԵՐԻ ԵՒ ԶԷՆՔԵՐԻ ՊԱՀԵՍՏ ԲԱԳՈՒՈՒՄ

—

Մայիսի 20-ին, մօտաւորապէս ժամը 9-ին, խուզարկու ոստիկանութեան ագենտը վերցնելով իր հետ 6-րդ ոստիկանամասից մի օկոլօդօչնի վերահսկիչ և երեք գորոդովոյներ գնում է Տատարսկայա փողոցի վրա գտնվող № 115 տունը, որ պատկանում է Մէհդ Բաջար Ալի-օղլուն, խուզարկութիւն կատարելու։ Մտնելով այդ տունը՝ նրանք փողոցի կողմը նայող պատուհանից նկատում են սենեակում նստած երկու երիտասարդի, որոնք սեղանի շուրջը նստած թէյ էին խմում։ Ոստիկանները ծեծում են դուռը և ներս մտնում։ Նստողները չեն շփոթվում ոստիկանների այցելութիւնից։ Վերջիններիս պահանջի համաձայն երիտասարդները ներկայացնում են իրանց անցագրերը։ Ապա խուզարկու ոստիկանութեան ներկայացուցիչը յայտնում է, որ պէտք է խուզարկէ։ Այդ միջոցին երիտասարդներից մէկը խնդրում է թոյլ տալ իրան դուրս գնալու. նրան թողնում են գորոդովոյի հետ միասին։ Երկրորդ երիտասարդը առաջարկում է առանց ճռնշվելու սկսել խուզարկութիւնը և ինքը շտապում է իբր թէ օգնել նրանց. բանում է պահարանից արկղը և հանելով այնտեղից «բրաունինգ» սիստեմի ատրճանակը և մի քանի անգամ գնդակ է արձակում իրանից երկու քայլ հեռու կանգնած խուզարկու ոստիկ. ագենտի վրա, բայց ապարդիւն։ Փամփուշտները վերջանալուց յետոյ, առանց թոյլ տալու ոստիկաններին որ ուշքի գան, ձեռքը ձգում է ագենտի սրին, սակայն այդ միջոցին միւս ոստիկանների գնդակից ընկնում է արիւնաշաղախ ու մի քանի րոպէից յետոյ մեռնում։ Սպանվածը Լուկա Կորձայա անունով մի պարոն է։

Սպանվածի ընկերը, որ բակումն էր, ազգով նոյնպէս վրացի, ուզում է փախչել, բայց չէ աջողվում։ Այնուհետև սկսվում է խուզարկութիւնը։ Հարևան սենեակի փոքրիկ պահարանի մէջ գտնվել է 30 հատ միանգամայն պատրաստի ռումբ, որոնք հատ-հատ դրված են եղել թիթեղեայ առանձին արկղիկների մէջ։ Մի ուրիշ տեղ գտել են 9 հատ «մաուզերի» և 7 հատ «բրաունինգ» ձեռի ատրճանակներ և 1000 հատ էլ զանազան տեսակի փամփուշտներ, ռազմամթերքներ, պայթուցիկ նիւթեր, երկաթէ լօմեր և ուրիշ գործիքներ։

Բնակարանի տանտիրուհի Դիւֆեկլը յայտնել է, որ սպանվածը 6-րդ ամիսն է ապրում է իր մօտ. նրանից բացի 4 ուրիշ ապրողներ էլ կան, որոնցից մէկը կալանաւորված է արդէն, իսկ միւսները առաւօտվանից դուրս են եկել։ Նրանք բոլորն էլ գիշերները վերադառնում էին տուն, և արտաքուստ առանձին կասկածելի չէին երևում։ Բանտարկված է տանտիրուհի Դիւֆեկլը։ Անլէգալ գրականութիւն չէ գտնված։ Կալանաւորված Մայսուրաձէին բանտարկել են։ Ամբողջ ոստիկանութիւնը ոտքի է հանված անյայտացած միւս երեք ընկերներին գտնելու համար։ («Кс.»)

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

◆ Մեզ հաղորդում են, որ մայիսի 25-ին, առաւօտեան ժամը 11-ին, բօրսայի դահլիճում կայանալու է կաթողիկոսական խնդրի առիթով կենտրոնական խորհրդակցական ժողով, որին մասնակցել կարող են գաւառներից եկող լիազօրները և եկեղեցիներում ընտրված ծխական պատուիրակները։

◆ Թիֆլիսի քաղաքագլուխը դիմել է Թիֆլիսի պօլիտեխնիկումի գլխաւոր յանձնաժողովին, խնդրելով հաղորդել քաղաքային վարչութեան յանձնաժողովի վերջնական վճռի մասին, թէ քաղաքային հողերից որի վրա է ցանկալի կառուցանել Թիֆլիսի ապագայ բարձրագոյն կրթական հաստատութիւնը։

◆ Յատուկ մասնաժողովի նախագծով, որ նիստեր էր գումարում Կովկասի Փոխարքայի զինւորական մասի օգնական գ. Շատիլովի նախագահութեամբ, նոր խճուղիներ են շինվելու Բաթումի, Կարսի և Սուխումի շրջաններում։

Մայիսի 20-ին Թիֆլիս եկաւ եղբ. Զուբալովների հաւատարմատարը և քաղաքագլուխ Չերքեզովին յանձնեց այն բոլոր փաստաթղթերը և ապացուցագրերը, որոնց ոյժով Զուբալովների նուիրած ժողովրդական տունը դառնում է քաղաքի սեփականութիւն։

◆ Այսօր, շաբաթ, Թիֆլիսի քաղաքային վարչութեան մէջ նշանակված է քաղաքային վարչութեան, հողային մասնաժողովի անդամների և տեղական ճանաչավորների միացեալ նիստը, գնահատելու համար այն հողաբաժինները, որ գրաւած ունի երկաթուղային վարչութիւնը Թիֆլիս և Նաւթլուղ կայարանների համար։

◆ Այսօր, շաբաթ, ցերեկ. ժամը 1-ին Թիֆլիսեան գնդի բանակում կայանալու է հացկերոյթ ի պատիւ իր նոր պաշտօնատեղին մեկնող գ. ադ. Ն. Միշչենկոյի։

◆ Կովկասեան ուսումնարանական շրջանի հոգաբարձուն, ինչպէս յայտնի է, դիմել էր քաղաքային վարչութեան, խնդրելով քաղաքի զանազան տեղերում հողաբաժիններ յատկացնել երեխաների խաղի և դպրոցական ժամանցներ կազմակերպելու համար։ Զննելով Վէրայում ազատ հողաբաժին, քաղաքագլուխը մայիսի 21-ին դիմեց Վրաստանի էքզարխին մի նամակով, միջնորդելով զիջել քաղաքին այդ նպատակի համար այն հողաբաժինը, որ Վէրայի հիւանդանոցում յատկացված էր հեծանիւ նստողների վարժութիւնների համար, նաև փակած Վէրայի հիւանդանոցը յանձնել քաղաքին, որը նրան կարգի կը բերէ՝ շինելով պարկ և կը հոգայ գերեզմանների խաչերը անաղարտ պահպանելու մասին։

◆ Արտասահմանեան զանազան բանկային դրասենեակներից և առանձին կապիտալիստներից կրկին սկսել է քաղաքային վարչութիւնը առաջարկութիւններ ստանալ 2 միլիօն գումար իբրև փոխատւութիւն տալու մասին քաղաքի զանազան պէտքերի համար։ Որովհետև քաղաքային վարչութիւնը լիազօրութիւն չունի դումայից այդ առիթով բանակցութիւնների մէջ մտնելու և դուման էլ փոխառութեան պայմանները դեռ չէ մշակել, ուստի մայիսի 26-ին նշանակված է քաղաքային վարչութեան և դումայական ֆինանսական մասնաժողովի միացեալ նիստը 2 միլիօն փոխառութեան խնդիրը քննելու համար։

◆ Թիֆլիսի քաղաքային սպանդանոցի մէջ կատարված քննութիւնը պարզել է, որ, յիրաւի, զանցառութիւններ են եղել սպանդանոցի ստորին ծառայողների կողմից, որոնք իւրացրել են եկամուտների մի մասը։ Այսպէս օրինակ՝ 30 գլուխ մորթած տաւարի փոխարէն հաշւեցուցակում մտցված է 10 գլուխ և այլն։ Սպանդանոցի ծառայողներից երկուսը արդէն պաշտօններից հեռացված են. կասկածը ընկնում է կըրկին չորս ծառայողի վրա։

◆ Թիֆլիսի քաղաքային սպանդանոցի ծառայողները խնդրել են էլեկտրաքարշի վարչութիւնից Նաւթլուղի գծի վրա էլեկտրաքարշի վագոնները շուտ բաց թողնել սովորականից, որովհետև ծառայողները վագոնների երթևեկութեան այժմեան պայմաններում չեն կարողանում իր ժամանակին ծառայութեան տեղը հասնել։

◆ Թիֆլիսի արհեստաւորաց դպրոցի մանկավարժական ժողովը մօտ օրերս մի մասնաժողով է ընտրել դպրոցի տեսուչ Ակուլովից և 3 դասատուներից, որին յանձնարարել է անյապաղ մի նախագիծ մշակել դպրոցը լայնացնելու և տեղափոխելու մասին։

◆ Մայիսի 22 ին, առաւօտեան ժամը 8-ին, Մագիստրալնայա և Ցեխովայա փողոցների անկիւնում (Նախալովկա) «մաուզեր» ատրճանակի 7 հարուածներով տեղն ու տեղը սպանել են Նաւթլուղ կայարանի գանձապահ Իվան Դաւ. Խելայեվին։ Այս սպանութիւնը կապ ունի I քաղաքամասում Անդրէյ Խելայեվին վիրաւորելու գործի հետ, որ կատարվեց վրէժի և դրամական հաշիւների հողի վրա.

◆ Մայիսի 22-ին ձերբակալվել է Գէօրգիյ Ջիրանդ Խելայեվը, որի դրդմամբ վիրաւորեցին Անդրէյ Խելայեվին և սպանեցին Իվան Խելայեվին և վիրաւորվածի հարազատ եղբօրը։ Ձերբակալված Գէօրգին Խելայեվների հօրեղբօր որդին է. ապրում է Անդրէյ Խելայեվի կնոջ հետ։ Սպանութեան և վիրաւորելու նպատակն է օգտվել Անդրէյ Խելայեվի կայքով։ Վերջինին վիրաւորել է մի վարձկան երիտասարդ, որը առայժմս չէ ձերբակալված, իսկ սպանութիւնը կատարել է Գէօրգիյ Խելայեվը։

◆ Մի խումբ անձինք, կամենալով Հաւլաբարում հասարակական ժողովարան բանալ, կառավարութեան թոյլտուութեամբ ամսիս 27-ին Հաւլաբարի թատրոնում (նախկին Արաքսեան) ժողով պիտի կազմեն խորհրդակցելու վերոյիշեալ հարցի մասին։

◆ Հինգշաբթի օրը նշանակված զբօսանքը յօգուտ տնայնագործական ընկերութեան գրաւել էր բաւական մեծ թւով հասարակութիւն։ Այգում ցոյց էին դրված Ջուլհականոցի պատրաստած գործուածքները, որոնք ընդհանուրի հաւանութեանն արժանացան։ Գոյացած արդիւնքը բաւարար է։

◆ Չորեքշաբթի, մայիսի 21-ին, դժբաղդութիւն է պատահել Մետեխի բանտում բանտարկված Բ. Իշխանեանի հետ։ Պատուհանից նայելիս, սկզբում չը լսելով պահապան զինւորի նախազգուշացումը, գլուխը յետ է քաշում այն վայրկեանին, երբ զինւորը կրակում է նրա վրա։ Բարեբաղդաբար գնդակը քերծելով անցնում է Իշխանեանի գլխի կաշուի վրայից, այնպէս որ ոչ մի երկիւղ չը կայ։

◆ Թիֆլիսի նահանգապետի կարգադրութեամբ փակվեց Թիֆլիսի լրագրավաճառների ընկերութիւնը։

◆ Թիֆլիսի գեն. նահանգապետի կարգադրութեամբ Փօթի քաղաքի բնակիչ Տկաչենկօն, իբրև վնասակար անձն, աքսորվում է Օրենբուրգի նահանգը։

ՈՍՏԻԿԱՆԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

—

◆ Մայիսի 21 ին, երեկոյեան մօտ ժամը 5-ին, Պեսկօվսկայա փողոցում № 40 տան 3-րդ յարկի սանդուղքից վայր է ընկել 1 տարեկան աղջիկ Լիդան,—Նախիջևան գաւառի բնակիչ Ռուբէն Մինասեանի աղջիկը։ Վիրաւորված երեխային տարել են հիւանդանոց։ Նրա կեանքին վտանգ է սպառնում։

◆ Մայիսի 21 ին, երեկոյեան ժամը 8 ին, Թիւրքահպատակ Սարգիս Ներսիսեանցը յայտնել է ոստիկանութեան, որ մայիսի 18-ին իր բնակարանից մեկնել է իր աժուսին Նուբարը. վերջինի դիակը գտնվել է Սաբուրթալօյում։ Նուբարի մարմնի վրա երևան են հանված դաշոյնով հասցված մի քանի վէրքեր։ Քննութիւն է կատարվում։

◆ Մայիսի 21-ին Բագուից Թիֆլիս է բերված մայիսի 11 ին Մետեխի բանտից փախած բանտարկեալ Ալէքսէյ Քարթվելովը, որը մեղադրվում է Թաղային վերակացու Մուսխելովի վիրաւորելու մէջ։ Քարթվելովը բանտարկված է։

ԲԱԳՈՒԻ ԼՈՒՐԵՐ

—

◆ Մայիսի 20-ին, պետական հաստատութիւններում ռոճիկ բաժանելու օրը, քաղաքում լուր էր տարածվել, որ պատրաստվում են էքսպրօպրիացիայի ենթարկել գանձապահներին։ Ադմինիստրացիան այդ բանը տեղեկանալուն պէս նախազգուշութեան միջոցներ է ձեռք առնում։ Օրը անցնում է խաղաղ։

◆ Ոստիկանութիւնը պահանջել է քաղաքային վարչութիւնից հաստատված մսի սակագինը ուղարկել իրան։ Վարչութիւնը պատասխանել է, որ Բագու քաղաքի համար մսի սակագին չէ սահմանված և միսը առաջվայ նման շարունակում են վաճառել ազատ գնով։

◆ Կովկասեան շրջանի հոգաբարձուն Թիֆլիս է պահանջել Ալէքսանդր III ի գիմնազիայի VIII դասարանի աւարտման քննութիւն բռնած աշակերտների գրաւոր աշխատանքները։

◆ Մտադրութիւն կայ նաւթարդիւնաբերողների խորհրդի կազմը աւելացնել 10 հոգով, որոնց թւում կան և փոխ-անդամներ, մինչև 18-ի։ Դրանցից 5 ը մշտապէս պէտք է ապրեն Պետերբուրգում։ Այդ բաժանմունքը իր գործունէութեան դիրեկտիւները կը ստանայ Բագուից։ Բացի դրանից՝ նաւթարդիւնաբերողների խորհրդի տնտեսական մասի կառավարութիւնը դրտագրութիւն կայ յանձնել խորհրդի ընտրած յատուկ մասնաժողովին։

◆ Անգործ սպասաւորների ընդհանուր ժողովը, 40 հոգու ներկայութեամբ, ընդունել է մի բանաձև, որով բողոք է յայտնում Սէաեօն Աբրամաշվիլու, Լէօնտիյ Գաբելիայի և Պլատոն Խուրցիլայի էքսպրօպրիատորական գործունէութեան դէմ, իբրև վարկաբեկող սպասաւորների պրօֆեսիային։ Այդ միևնոյն բանաձևով կոչ է անվում բոլոր սպասաւորներին՝ համախմբվել իրանց միութեան շուրջը էքսպրօպրիացիական շարժման իրանց մէջ վերջ տալու համար։

(«Б.», «Кс.»)

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ԿԵԱՆՔԻՑ

—

◆ Պետական Դումայի քահանայ պատգամաւորների շրջանում միտք է յղացել մշակելու մի օրինագիծ պօռնօգրաֆիական գրուածքների տարածումը արգելելու համար։ Սակայն այդ արգելքները ոստիկանական արգելող միջոցների բնաւորութիւն չը

պէտք է ունենան: Պօրնօգրաֆիայի դէմ մաքառելու միջոցներից երբև մէկը պատգամաւորները մատնանշում են երկսեռ երեխաներին միասին ուսուցանելը և քաղաքային ու միջնակարգ դպրոցների մէջ բնագիտութեան ու մարդակազմութեան առարկաների դասաւանդութեան անհրաժեշտութիւնը: («Русь»)

Ներկայումս առևտրի և արդիւնաբերութեան մինիստրութեան մէջ լեռնային դեպարտամենտի դիրեկտոր Կոնրմակովի նախագահութեամբ՝ գործում է մի յատուկ մասնաժողով, որը քննում է նաւթարդիւնաբերողների կողմից Բագուի գաւառում եղած պետական նաւթաբեր հողերը կապալով տալու համար մշակված պայմանների նախագծի առիթով արված նկատողութիւնները: Այդ նախագիծը մշակել է լեռնային դեպարտամենտը այն նպատակով, որպէսզի ընդունելի նկատողութիւնները ներմուծվեն վերոյիշեալ պայմանների մէջ:

Յունիսի 30-ին Պետերբուրգի դատաստանական պալատում նորից նշանակված է վըբօրգեան կոչի գործի քննութիւնը: Պատասխանատուութեան են ենթարկվում 15 հոգի պրօֆ. Պետրաժիցկու հետ միասին, որը ընդհանուր դատավարութեան ժամանակ հիւանդ էր: Լրագիրները հաղորդում են, որ, եթէ նրանք դատապարտվեն, նրանցից գրաւական կը պահանջեն, իսկ գրաւականը չը մուծնելու դէպքում անմիջապէս նրանց կը բանտարկեն:

Մայրաքաղաքի լրագիրների մէջ եղեւած տեղեկութիւններ ոստիկանական դեպարտամենտը վերացնելու և առանձին ոստիկանութեան մինիստրութիւն կազմելու մասին: «Р. В.» լրագրի ասելով՝ այդ տեղեկութիւնները ճիշտ չեն: Մտադրութիւն կայ միայն ներկայացնել Դումային ի հաստատութիւն ոստիկանական կանոնների մի նոր նախագիծ, որը պէտք է փոխարինէ հնին:

«Ազատ սիրոյ լիգան» երևան է եկել Նիկօլայևսկում ևս: Նա հիմնվել է մի ամիս առաջ՝ Օդեսսայից եկած մանկաբարձուհու նախաձեռնութեամբ: Լիգայի նախագահը ուսանող է, իսկ անդամները՝ մօտ հարիւր աշակերտ-աշակերտուհիներ: Ծնողական ժողովը որոշել է մի շարք եռանդուն միջոցներ ձեռք առնել:

Օլուցկից հաղորդում են «Сов. Сл.» լրագրին, որ «ազատ սիրոյ լիգան» այն խուլ քաղաքի մէջ էլ հիւսել է իր բոյնը և արդէն նրա կործանարար ազդեցութիւնը սկսում է երևան գալ: Ծնողական խորհուրդը մշակել է մի շարք միջոցներ լիգայի դէմ: Թռուցիկներով նա կոչ է անում ծնողներին խիստ հսկողութիւն ունենալ իրանց զաւակների վրա:

Մայիսի 13-ին Պետերբուրգում գործադուլ են արել Ռուսական մանուֆակտուրային գործարանի բանւորները: Պատճառը 6 բանւորներին առանց որևէ յարգելի պատճառի գործից հեռացնելն է: Գործադուլ են արել բոլոր բաժանմունքները, թւով 700 հոգի: Բանւորները իրանց պահանջները մասին դիմել են գործարանական տեսչին: Մանուֆակտուրայի վարչութեան հետ բանակցութիւններ են սկսված: («Рудь»)

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

—

Էջմիածին, 17 մայիսի

Բարգ. եպ. Գէորգեանը, «Մշակի» № 87-ում խօսելով այն մասին, թէ կաթողիկոսի վախճանվելուց յետոյ ևս մեր սինօդը (էջմիածնի) շարունակում է ցայսօր ամուսնութիւններ լուծել, կարծում է՝ անտես է առնվում ոչ միայն օրէնքը (պօլօժենիայի յօդուածները), այլ և նոյն իսկ սինոդի (կառավարիչ սենատի) հետևեալ բացատրութիւնը՝ «ամուսնալուծական գործերը, աւելի աչքառութեամբ վախճան ստանալու համար՝ թողնել էջմիածնի սինոդին, որպէս կօլլեգիալ հաստատութեան, որի նախագահը, ինքը կաթողիկոսը լինելով, նրա համաձայնութեամբ (ընդգծումը մերն է) էլ կը վճռվեն այդպիսի գործերը»:

Բարգ. եպ. հիմնվելով սենատի այս բացատրութեան վրա, իրաւունք ունի կարծելու, որ «պէտք էր դադարեցնել սինօդում այդօրինակ, ոչ-օրինական վճռահատութիւնները, մինչև կաթողիկոսի հաստատութիւնը», որովհետև «վերապահված է նրան և միայն նրան այդպիսի վճիռներին գոնէ նախագահել...»

Մեզ յայտնի չէ, թէ Բարգ. եպ. որտեղից է վերցրել սենատի վերոյիշեալ բացատրութիւնը, որը միանգամայն չէ համապատասխանում սենատի այն բացատրութեան, որ մենք ձեռքի տակ ունենք և որը խսկական է՝ ռուսերէն գրված: Եւ սենատի այս բացատրութիւնից զատ՝ ուրիշ բացատրութիւն էլ չը կայ ամուսնալուծական խնդիրների առիթով:

Որպէս զի ընթերցողի համար միանգամայն պարզ լինի Բարգ. եպ. կարծիքի սխալ լինելը, մենք նոյնութեամբ առաջ կը բերենք կառավարիչ սենատի բացատրութիւնից այն կտորները, որոնք պարզում են կաթողիկոսի իրաւունքի սահմանը ամուսնալուծական խնդիրներում:

Սենատը 1899 թւի մարտի 26-ին գրում է էջմիածնի հայոց սինօդին. «... На основаніи изложенныхъ соображеній Правительствующій Сенатъ находитъ, что дѣла брачныя и бракоразводныя, производящіяся на основаніи ст. 1142 Уст. ин. испов. въ Эчміадзинскомъ Синодѣ, должны быть отнесены къ дѣламъ суднымъ и, какъ таковыя, подлежатъ разсмотрѣнію и рѣшенію названнымъ Синодомъ не иначе, какъ на правахъ коллегіи, согласно ст. 1146 тѣхъ же Уставовъ; разрѣшеніе же сихъ дѣлъ окончательно по единоличнымъ резолюціямъ Верховнаго Патріарха-Католикоса представлялось-бы несоотвѣтственнымъ закону... „Правительствующій Сенатъ опредѣляетъ: разъяснить Эчміадзинскому Армяно-Григоріанскому Синоду указомъ, что дѣла брачныя и бракоразводныя должны быть разсматриваемы и рѣшаемы симъ Синодомъ на правахъ коллегіи, въ которой Верховный Патріархъ Эчміадзинскій участвуетъ въ качествѣ предсѣдателя, при чемъ голосъ его имѣетъ перевѣсъ только въ случаѣ равенства голосовъ. О чемъ для руководства Эчміадзинскому Армяно-Григоріанскому Синоду послать указъ".

[illegible] և ձայների հաւասարութեան դէպքում նրա ձայնը ունենում է գերակշիռ կամ վճռող նշանակութիւն:

Բարգ. եպ. պնդում է, որ գոնէ ամուսնալուծական խնդիրների մասին որոշումն տալիս պիտի կաթողիկոսը նախագահէ. «... վերապահված է նրան, և միայն նրան այդպիսի վճիռներին գոնէ նախագահել...»:

Թէ որտեղից է հետևեցնում Բարգ. եպ. իր այս եզրակացութիւնը, դժուարանում ենք իմանալ: Մենք միայն գիտենք, որ կաթողիկոսի կենդանութեան ժամանակ, երբ նա յաճախ բացակայում էր Մայր Աթոռից, սինօդը վճռում էր նաև ամուսնալուծական խնդիրներ, անշուշտ կառավարիչ սենատի որոշման համաձայն, որ տուել է էջմիածնի սինօդին ի գործադրութիւն:

Շատ բնական է, որ կաթողիկոսը բողոքէր սենատի՝ իր ամուսնալուծական բացարձակ և եզակի իրաւունքները կրճատող որոշման դէմ: Եւ կաթողիկոսը բողոքեց Թագաւոր Կայսրին, որի մասին նա յայտնում է սինօդին 1899 թւի հոկտեմբերի 18-ին, № 1188 կոնդակով:

Կառավարիչ սենատը, երկրորդ անգամ լսելով յարուցված խնդիրը, որոշում է. „Всеподданнѣйшую жалобу Верховнаго Патріарха-Католикоса Мкртича оставить безъ послѣдствій, о чемъ для сообщенія Верховному Патріарху Мкртичу, Министру Внутреннихъ Дѣлъ и для руководства Эчміадзинскому Синоду послать указы. Іюня 20 дня 1903 года". Կառավարիչ սենատի այս երկրորդ ուկազին հետևում է երրորդ ուկազը էջմիածնի սինօդի անունով, 1904 թ. մայիսի 7-ին: „Такъ какъ исполнительнаго рапорта на означенный указъ въ Правительствующій Сенатъ до настоящаго времени еще не поступало, приказали: подтвердить Эчміадзинскому Армяно-Григоріанскому Синоду о немедленномъ исполненіи указа Правительствующаго Сената отъ 20-го іюня 1903 года".

[illegible] 1903 ամի թ. 1319 բոլորովին համաձայն է հրամանի ի 26 մարտի 1899 ամի թ. 338, որ արդէն ընկալեալ է ի հռահանգութիւն եւ ի կատարումն օրագրաւ յ31 մայիսի 1899 ամի, ուստի զեկուցանել կառավարիչ սենատի, թէ հրամանք (указы) նորին ընկալեալ են ի հրահանգութիւն»:

Էջմիածնի սինօդը այս որոշումը յայտնում է կառավարիչ սենատին 1904 թ. մայիսի 26-ին № 462 յայտարարութեամբ, գրելով, „что указы Сената о порядкѣ производства брачныхъ и бракоразводныхъ дѣлъ, Синодомъ приняты къ руководству".

Մի՞թէ այս բոլորը գիտենալուց յետոյ, դարձեալ կը լինեն կարծողներ, թէ պէտք էր դադարեցնել սինօդում ոչ-օրինական վճռահատութիւնները (ամուսնալուծական խնդիրների վերաբերմամբ), մինչև կաթողիկոսի հաստատութիւնը, ինչպէս Բարգ. եպ. Գէորգեանը:

Յուսիկ վարդապետ

—

Թաւրիզ, 15 մայիսի

Սրանով Թաւրիզի հայուհեաց բարեգ. միացեալ ընկերութեան վարչութիւնը գալիս է խնդրելու պատ. խմբագրութեանդ, որ բարեհաճի «Մշակում» տպագրել տալ, որ Թաւրիզի հայուհեաց բարեգործական միացեալ ընկերութիւնը շնորհակալութեամբ ստացաւ պ. Ղազար Յակոբեանից հարիւր (100) թուման նպաստ:

Նախագահուհի վարչութեան՝

Մ. Նազարբէկեան

—

Թիֆլիս, 23 մայիսի

Խնդրեմ չը մերժէք տեղ տալու «Մշակում» այս երկտողիս:

Ամենայն սրտից ցանկանում էի հանդիսատես լինել իմ վաղեմի բարեկամ և սիրած գրողի՝ Լէօի յօբելեանական հանդէսին: Յօբելեանական մասնաժողովի կողմից յայտարարված օրերից մէկին, նշանակած ժամին (21 մայիսի), ես գնացի բարեգործական ընկերութեան գրասենեակը՝ տոմսակ ձեռք բերելու, և հակառակ յայտարարութեան այնտեղ չը գտայ մասնաժողովի նշանակած անձին, որ տոմսակներ պիտի բաժանէր: Ծառայից մի կերպ իմացայ, որ այլ ևս տոմսակներ չեն մնացել: Մոռացայ ասել, որ հետս եկել էին մեր գրող Ղազարոս Աղայեանը, «Ազգագրակ. Հանդէսի» խմբագիր պ. Եր. Լալայեանը, որոնք նոյնպէս մնացին առանց տեղերի... Գուցէ իմ և ընկերներիս մեղքը նրանումն էր, որ եկել էինք յայտարարված օրերից վերջին օրին. շատ կարելի է: Բայց հէնց յօբելեանի օրը ես պատահեցի շատ ծանօթներիս, թէ գրական աշխարհից, թէ հասարակութիւնից, որոնք նոյնպէս տոմսակներ չունէին, և բանից երևաց, որ տոմսակները բաժանվել են անճիշտ, եթէ չասեմ դիտաւորված կարգով:

Արդեօք բարի չէ՞ լինի յանձնաժողովը ջրելու անհիմն լուրերը, որ պտտում են հասարակութեան մէջ, և պարզել թէ ինչ ձևով են բաժանվել տոմսակները, եղել են որև տեղեկութիւններ այդ բաժանման մէջ, ուղարկվել են այս կամ այն հիմնարկութենե- [illegible]

կվել են և ինչ հիման վրա մասնաւոր անձինքներին տոմսակներ, ճիշտ է որ յօբելեանի օրը յանձնաժողովի անդամներից մէկը թէ երկուսը ունեցել են գրպանում տոմսեր, որ և բաժանել են «խաթրիչին», ինչպէս է պատահել, որ տեղի է ունեցել միջնորին ատրճանի տգեղ երևոյթ—տոմսակներ ծախելը մուտքի մօտ 50 կ.—1 ր.:

Պետրոս Զաքարեան

—

Թիֆլիս, 23 մայիսի

«Закавказье» լրագրի № 114-ում տպագրված է, որ տեղական պարբերական բոլոր թերթերի ներկայացուցիչների ժողովում հայկական մամուլի կողմից ընտրված է պ. Ա. Աթանասեան՝ ողջունելու պ. Լէօին նրա յօբելեանի առիթով: Այսու յայտնում եմ, որ ոչ «Աղբիւրը» և ոչ «Տարազը» չեն մասնակցել այդ ժողովին, և լիազօրութիւն չէ եղել տրված ոչ ոքի այդ թերթերի կողմից ներկայ լինելու այդ յօբելեանին:

Ներկայ չեմ եղել և Կով. հ. բ. ը. Շուշու ճիւղի կողմից այդ յօբելեանի առիթով ինձ յանձնարարութիւն կատարելու համար, որի պատճառն արդէն յայտնել եմ նոյն ճիւղի վարչութեան:

Տ. Նազարեան

—

Թիֆլիս, 20 մայիսի

Յարգանօք խնդրում եմ պատուական հաշւետու «Մշակ» լրագրումդ ի գիտութիւն հասարակութեան և յարգոյ նուիրատու երկսեռ անձանց հրատարակէք, որ ես, Ղզալուի Խաչթառակ գիւղի քաղցածների համար նրանցից ստացած 132 րուբլի 76 կ. հացի փողից և 73 կտոր հագուստից 129 րուբլին և 69 կտորն անձամբ տարայ յիշեալ գիւղը և հասարակութեան աչքի առաջ իմ ձեռքով բաժանեցի ամենայետին չքաւորներին, որոնց տաշտում մի պտղունց անգամ ալիւր փոշի չէր գտնվում: Ճանապարհիս 12 ր. ծախսը չը համարձակվեցի անել նուէրներից, այլ իմ սեփականութիւնից: Իբրև ծանօթութիւն աւելացնում եմ, որ 132 րուբլի 76 կոպէկից և 73 կտորից՝ բաժանելուցս և վերադառնալուցս յետոյ ստացածս 3 րուբլի 76 կոպէկն ու չորս կտոր շորն ևս առաջիկայում անձամբ բաշխելու եմ նոյն գիւղի աղքատներին: Նոյն գիւղի աղքատներին բաժանել եմ դարձեալ (1907 թ.) 10 րուբլի. ուրեմն ընդամենը 142 ր. գրամ. որի նուիրատուների և ստացողների ցուցակները ներկայացնում եմ յարգոյ խմբագրութեանդ ի ստուգութիւն:

Յարութիւն ք. Ճուղուրեան

ՄԱՄՈՒԼ

Հրապարակախօս և «Рѣчь» լրագրի խմբագիր պ. Միլիւկովի դէմ գործ դրված բռնութիւնը «Русь» լրագրի երկու աշխատակիցների կողմից անպէտն զայրոյթ առաջ բերելով ռուս հասարակութեան բոլոր լուսաւոր և ինտելիգենտ խաւերի մէջ՝ առիթ տուեց պարբերական մամուլի ներկայացուցիչներին գումարվել և քննել, թէ ինչ վերաբերմունք պէտք է ունենան մամուլի ներկայացուցիչները դէպի «Русь» լրագիրը և բռունցքի սիրահար նրա աշխատակիցները: Մայիսի 10-ին Պետերբուրգում կայացած մամուլի ներկայացուցիչների ժողովը, նախագահութեամբ «Слово» լրագրի խմբագիր պ. Ֆեօդորովի, լսեց հետևեալ զեկուցումը.

«Երկու շաբաթ սրանից առաջ «Русь» և «Рѣчь» լրագիրների միջև ծագեց մի բանակռիւ: Ժողովը հնարաւոր չէ համարում մտնել բանակռւի թէ էութեան և թէ նրա բնաւորութեան գնահատութեան մէջ: Այդ բանակռւի և «Русь»-ի խմբագրութեան վրա բարդված մեղադրանքների առիթով, երկու ժուռնալիստներ, որ այդ ժամանակ այդ լրագրի աշխատակիցներն էին, գալիս են Միլիւկովի բնակարանը և կոպիտ բռնութիւն գործ դնում նրա վրա: Արդէն երէկ լսվում էին ամեն տեղ մեր ամբողջ կորպօրացիայի համար չափազանց վիրաւորական տրտունջներ այդ ժուռնալիստների վարմունքի պատճառով: Պետական Դումայում, որ խնդիրը հերթական էր ամբողջ երէկվայ օրը, պատգամաւորները ցոյց էին տալիս, որ նրանք այսուհետև այլևս չեն կարող համարել իրանց ապահով բռնութիւններից այն անձանց կողմից, որոնց հետ անխուսափելի կերպով պէտք է շարունակ մօտ յարաբերութիւններ ունենան: Հասարակութեան մէջ այդ դէպքերում սովորական արագութեամբ ծագեց հարց գրական բարքերի փչացման մասին, որի հետևանքն և կարող էր լինել մի լրագրի աշխատակիցների յարձակումը մի ուրիշ լրագրի խմբագրի վրա: Պէտք է առանց տատանման ընդունել, որ մամուլի բարոյական հեղինակութեան հասցված է մի կոպիտ, որի հետևանքներից նա կարող է ազատվել միայն արտակարգ ջանքերի գնով և մանաւանդ առանձին խստապահանջութեամբ ինքն իրանից: Այդ հանգամանքներում արդէն բաւարար չեն այն առանձնակի բողոքները, որոնք տոտայայտվեցին մինչև այսօր ամենօրեայ մամուլի, առանձին օրգանների կողմից, այլ պահանջվում է ամբողջ մամուլի որոշումն, որին և հրաւիրում է մեզ պարլամենտական մամուլի բիւրօն»:

Լսելով այս զեկուցումը, մամուլի ներկայացուցիչների ժողովը, որին մասնակցում էին քառասուն պարբերական հրատարակութիւնների ներկայացուցիչներ, առանց վիճաբանութեան, միաձայն կայացնում է հետևեալ չորս վճիռները. 1) արտայայտել խորին զայրոյթ և նողկանք պ. Ն. Միլիւկովի անձի վրա գործ դրված բռնութեան մասին. 2) այն ժուռնալիստները, որոնք թոյլ տուեցին իրանց լրագրական բանակռւի շրջանից անցնել բռունցքային գործողութեան, գրանով հէնց արտաքսում են իրանց գրականական միջավայրից. 3) Պօպով և Կլիմկով, որոնք թոյլատրեցին իրանց բռունցքային գործողութեան, դրանով հէնց արտաքսեցին իրանց գրականական շրջանից. 4) այն հրատարակութիւնը, որ չէ դատապարտում իր աշխատակիցների այդպիսի վարմունքը, դրանով հէնց արտաքսում է իրան պրօֆէսսիօնալ և ընկերական հաղորդակցութիւնից»:

Դրանից յետոյ ժողովը անցնում է քննելու այն հարցը, թէ պէ՞տք է «Русь» լրագիրը ենթարկել վճռագրի 4-րդ կէտի սահմանած պատժին: Շատ ճառախօսներ խիստ ոճերով դատապարտում են «Русь» լրագրի վարմունքը, ցոյց տալով որ այդ լրագիրը դէպքի երկրորդ օրը հրատարակված համարի մէջ բոլորովին լռութեան է տուել իր վերաբերմունքը դէպի այդ դէպքը և միայն մի օր յետոյ, հասարակական զայրոյթի բռնկման ազդեցութեան ներքոյ, նա հարկաւոր համարեց արտայայտել իր կողմից միայն ափսոսանք, այն էլ շատ անորոշ խօսքերով:

Անկախ այն բարոյական մեծ նշանակութիւնից, որ ունի այս որոշումը, մենք առաջ ենք բերում նրան և այն պատճառով, որ գրական բարքերի փչացումն աւելի մեծ և հրէշաւոր չափերով գոյութիւն ունի և մեր հայերի մէջ: Մեր ամենքի յիշողութեան մէջ դեռ թարմ է այն զզուելի վարմունքը, որ ցոյց տուեցին «Վտակ» թերթի նախորդները հանդէպ «Մշակի» թղթակից Մուշեղ Տէր-Օհաննեանի դէպքին, աշխատելով դեռ մի կերպ արդարացնել այդ վայրենի ոճրագործութիւնը, կատարված մի կուսակցութեան ձեռքով: Մենք գիտենք, որ դեռ մի քանի ժամանակ առաջ «Վտակի» սիւն համարվողներից մէկը, ոմն Խաչմանեան, թոյլ տուեց իրան նոյնպիսի բռունցքային վարմունք «Հոսանք» թերթի աշխատակից Վիկտորի դէմ:

Սակայն ինչպէս վերաբերվեց հայ հասարակութիւնը և մամուլը այդ դէպքին: Եթէ մեր հասարակութիւնը փոքր ի շատէ զարգացած լինէր, եթէ մեր հայ ինտելիգենցիան ունենար բարոյական տոկուն, միայուն սկզբունքներ և չը խաղար Փիլիպերի դեր, եթէ մեր գրողները, վիպասանները, բանաստեղծները եւրօպական մտքի ամենաթեթև նշոյլն ունենային, այսօր մենք ևս կունենայինք որոշումն՝ արտաքսված համարել գրական և հասարակական շրջաններից թէ յիշեալ տեսակի արարածներին և թէ նրանց պաշտպան թերթերին: Բայց, ի մեծ ամօթ հայ մամուլի և գրականութեան, մենք ականատես եղանք այն զզուելի փաստին, որ մեր նշանաւոր համարված հեղինակները, վիպասանները հարկ չը համարեցին նոյնիսկ մի հասարակ բողոքով յայտնել իրանց զայրոյթը Արփիարի պէս անզուգական և մեծ հրապարակախօսի սպանութեան դէմ և այդ սոսոր, կեղտոտ վարմունքը թոյլ տուեին այս և այն հաշիւների նկատումով:

Թէ, արդարև, որքան գրական և լրագրական բարքերը փչացել են մեր մէջ, դրա մի նոր և փառաւոր ապացոյցն ևս «Վտակ» թերթի վերաբերմունքն է դէպի Միլիւկովի դէմ գործ դրված բռնութեան դէպքը: Մինչ Թիֆլիսում հրատարակվող բոլոր ամենօրեայ թերթերը ցաւակցական հեռագիրներ ուղարկեցին Միլիւկովին, «Վտակը» զգաքաբէական լռութիւն պահպանելով չը բաւականացաւ, այլ և իր վերջին համարներից մէկում (№ 105), խօսելով միլիւկովեան միջադէպի մասին, աշխատում է մութ ակնարկներով, մանուածապատ դարձուածքներով արդարացնել «Русь» թերթի աշխատակիցների զզուելի վարմունքը, ասելով թէ

«Русь»-ի ներկայացրած բացատրութիւններով գործը այլ կերպ է պատկերանում, և բոլորովին այլ գոյն է ստանում Միլիւկովի և «Русь»-ի աշխատակցի մէջ պատահած դէպքը...

Ուրեմն պարզ է, որ խնդիրը այստեղ ներկայանում է ոչ թէ որպէս մի ընդհարում տեղի ունեցած երկու բանակռւող խմբագրութիւնների, որպէս այդպիսիների միջև, ինչպէս կարծում է «Рѣчь»-ը, այլ ամբողջ դէպքը մի անձնական պատահարի բնաւորութիւն է կրում:

Ռուսաց ամբողջ մամուլը միահամուռ, անպայման դատապարտում է «Русь» ի աշխատակիցների վարմունքը, մեղմացուցիչ ոչ մի հանգամանք չը գտնելով, միայն «Վտակը» կամենում է ցոյց տալ, որ դա անձնական պատահար է, այսինքն աշխատում է արդարացնել այն, որ նոյնիսկ Պուրիշկեվիչների և սև-հարիւրեակային օրգանները չը յանդգնեցին արդարացնել: Դուրս է գալիս, որ ռուս Պուրիշկեվիչները աւելի բարոյական և աւելի նուազ սև-հարիւրեակային են, քան հայկական Պուրիշկեվիչները: Բայց վերոյիշեալ վճռագրի հիման վրա, «Վտակի» պէս թերթը արդէն ինքն իրան արտաքսել է պրօֆէսսիօնալ և ընկերական հաղորդակցութիւնից:

*

«Тифл. Листокъ» թերթը երբեմն երբեմն մարգարէութիւններ է անում, բայց շատ անաջող: Իր վերջին համարում (№ 117), հաղորդելով մի լուր կաթողիկոսական պատուիրակների ընտրութեան մասին, նա յայտնում է, թէ «իբրև թեմական պատգամաւորներ» տալիս են պ. պ. Ս. Զաւարեանի և Աւ. Ահարոնեանի անունները: Կարող ենք միանգամայն հաւատացնել թերթին, որ ոչ ոք մինչև այսօր այդպիսի անուններ չէ տուել: Հայ հասարակութիւնը այժմ այնքան էլ անգիտակից չէ, որ մտածէ պատգամաւոր ընտրել այնպիսի անձանց, որոնք դեռ չեն հեռացել մի կուսակցութիւնից, որ բօյկօտ է հրատարակել կաթողիկոսական ընտրութեան դէմ կամ ամենաշատը ազդայ կաթողիկոսի վրա նայում է իբրև մի գործիքի՝ իր կուսակցական շահերը առաջ տանելու համար: Ընտրել պատգամաւոր այդպիսի մի կուսակցութեան պատկանող անձերից՝ դա կը նշանակէր շատ սոռր գաղափար ունենալ հայ ժողովրդի կուլտուրական և քաղաքական ինքնագիտակցութեան մասին:

*

«Закавказье» թերթի № 114-ում տպված է մի լուր, թէ մայիսի 20-ի երեկոյեան կայացել է Թիֆլիսում հրատարակվող բոլոր լրագիրների և հանդէսների ներկայացուցիչների ժողով, ուր քննվել է, թէ մամուլը ինչպէս մասնակցէ Լէօի յօբելեանի տօնախմբութեան, և երբ թէ հայ մամուլի կողմից պ. Աշոտ Աթանասեանն է ընտրվել ներկայացուցիչ: Հարկաւոր ենք համարում ուղղել մի անճշտութիւն: Այդ ժողովին չեն մասնակցել ոչ «Մշակի», և ոչ «Աղբիւր-Տարազ» հանդէսների խմբագրութիւնները, ուստի, և պ. Աշոտ Աթանասեանը յամենայն դէպս չէր կարող համարվել ներկայացուցիչ «Մշակի» և «Աղբիւր-Տարազի» կողմից և եթէ նա, արդարև, թոյլ է տուել իրան, ինչպէս երևում է վերոյիշեալ նկարագրութիւնից, հանդիսանալ իբրև ներկայացուցիչ ամբողջ հայ մամուլի, նա հանդիսացել է ինքնակոչ առ նուազն «Մշակի» և «Աղբիւր-Տարազի» կողմից: Մեր լրագիրը, ինչպէս և «Աղբիւր-Տարազը» ոչ մի ներկայացուցիչ չեն ուղարկել յօբելեանի տօնախմբութեան օրը:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԲԼԷՔՈՒԷԼԻ ՆԱՄԱԿԸ ԱՐՓԻԱՐԻ ՍՊԱՆՄԱՆ ԱՌԻԹՈՎ

—

Ապրիլի 12-ին Ամերիկայի Ուստր քաղաքում մի սգահանդէս է սարքվել ի յիշատակ ողբացեալ հրապարակախօս Արփիար Արփիարեանի: Այդ սգահանդիսում կարդացել են հետևեալ նամակը, որ ստացվել է յայտնի հայասէր ամերիկուհի օր. Ալիս Սթօն Բլէքուէլի կողմից:

«Սիրելի բարեկամներ.

«Պէտք եղածին չափ զօրաւոր բառեր կը պակասին ինձ՝ որակելու համար չարութիւնը և յիմարութիւնը հայերու ձեռքով վերջերս կատարուած հայասպանութեան շարքին, որ հայոց ճշմարիտ բարեկամներուն սրտերը տխրեցուցեր է և սովթանը խրախուսեր:

«Անցեալին մէջ հայերու պարծանքն էր քաղաքակրթեալ գաղափարներու և մեթոդներու ջանք տանիլ անքաղաքակիրթ ժողովուրդներու: Իրենց պատմական դերը չափափոխելով, այս հայ ոճրագործները միջինդարերու անքաղաքակիրթ և վայրենի մեթոդները կը տանին քաղաքակրթեալ ժողովուրդներու մէջ:

«Ան հասարակ անունք մեծ ու օգտակար մարդ մը կը սպաննեն: Այս անգամ ալ այդ կանոնէն շեղած չենք: Արդարեւ անոնք միայն պէտ մարդերուն համար, որոնք կամաւորէն այս անաւոր եղեռները կը չարագործեն, հաւատալով թէ իրենց հայրենիքին կը ծառայեն: Բայց անոնց խելքը ունեցող դրդիչները Համանի պէս կախուելու են:

«Ջանանք բոլոր հայերը այնպէս մը կըրթել, որ այս չար ու խելացիները այլևս անկարող ըլլան պարկեշտ ու ազէտ մարդիկ իրենց գործիք ընել: Այն ատեն ոճրագործութիւնները պիտի դադարին, քանզի ոճրի գրգռողները այնքան անձնասէր ու այնքան վախկոտ են, որ իրենց կեանքը պիտի չվտանգեն: Անոնք կը ջանան միշտ ծածուկ մնալ, ապահով տեղերու մէջ, և ուրիշի մը գործել տալ սպանութիւնը:

«Ջերմ, շատ ցաւով լեցուած, սակայն ասոկալեալ վստահելով հայկական ազգային նկարագրին ազնուութեան և արժէքին՝ Ալիս Սթօն Բլէքուէլ»:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

Գ Ե Ր Մ Ա Ն Ի Ա

Մօլտկէ-Գարդենի գործի վերաքննիչը.— Մօլտկէ-Գարդենի սենսացիօն գործը դատաստանական նոր քննութեան նիւթ դարձաւ: Հանդիսականներին ներս են թողում սահմանափակ թւով, այն էլ տոմսակներով:

Իշխան Էյլենբուրգի կալանաւորութեան պատճառով գործը այժմ անպէտն հետաքրքրութիւն է ներկայացնում: Գարդենը եկել է անձամբ, իսկ Մօլտկէն ուղարկել է իր պաշտպանին:

Գարդենը, իշխան Էյլենբուրգի գործի քննութեան ժամանակ երևան հանված նոր փաստերի հիման վրա, պահանջում է ամբողջ գործը յանձնել նոր քննութեան, կամ թէ իրան բոլորովին արդար ճանաչել:

«Frank. zeitung» լրագրի ասելով, Գարդենը այժմ ամենայն օր ստանում է անհամար թւով նամակներ, գլխաւորապէս Բեռլինից, որոնց մէջ նրան բացարձակ կերպով մահվան սպառնալիքներ են տալիս, եթէ որ վերջ տալու չը լինի Մօլտկէի, Էյլենբուրգի և այլոց դէմ սկսած իր մերկացումներին:

Այդ նամակներից շատերը ստորագրված են ամենքին յայտնի բարձրաստիճան անձանց ձեռքով:

Սակայն Գարդենը չէ միայն որ այսօր անհանգստութեան տակ է դրված: Միջոցներ են

ձեռք առնված նաև նրան աջակցողների դէմ։ Գարդենի երկու վկաները՝ ձկնորս Եակօվ Էրիստը և կաթնավաճառ Րիդէլը, որոնք դատարանում մերկացրել էին իշ. Էյլենբուրգի անբնական հակումները, ստիպված եղան հեռանալ Շտարբուրգից։ Այդ քաղաքի ազգաբնակութեան արիստօկրատական դասը, վրդովված Էրիստի և Րիդէլի ցուցմունքներից, վճռից բոյկոտ յայտարարել նրանց դէմ, և ներկայումս Էյլենբուրգին մերկացնող այդ երկու վկաները բոլորովին սնանկացել են։

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Ն ե ր ք ի ն

21 և 22 մայիսի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Հողային բարեկարգութեան գլխաւոր վարչութիւնը վերակազմելու նախագիծը մշակող յատուկ յանձնաժողովը վերջացրեց իր աշխատանքները։ Նախագիծը նախքան օրէնսդրական հաստատութիւններին յանձնելը կը քննվի երկրագործութեան և հողային բարեկարգութեան գլխաւոր կառավարչի նախագահութեամբ գործող մասնաժողովի նիստում։

Այսօր Թագաւոր Կայսրին ներկայացաւ և իր հաւատարմագրերը յանձնեց ճապօնական դեսպան Մօտօնօն, որը և յետոյ ներկայացրեց դեսպանատան պաշտօնեաներին։

Սև-ծովեան նաւատորմի շտաբի և Սև ծովի նաւահանգիստների կառավարիչ փոխ-ծովապետ Սարնավկին նշանակված է Սև ծովի ականանաւերի հրամանատար։

Պետական Խորհրդի անդամ, ֆինանսների մինիստրի օգնական հօֆմէյստէր Կրիվօշէնը նշանակված է հողային բարեկարգութեան գլխաւոր կառավարիչ։

Գ..լ. Էվերտը նշանակված է 13-րդ զօրաբանակի հրամանատար։

Հրատարակված է Բարձրագոյն հրաման ծովային ուժերը վերակազմելու մասին։

Ժողովրդական կրթութեան դումայական մասնաժողովը որոշեց կանանց ուսուցչական սեմինարիաների օրինագիծը մշակելու համար յանձնել փոխ-մասնաժողովի, խրաւունք տալով ժող. լուսաւորութեան մինիստրութեան, նախքան այդ նախագծի հաստատումը, բանալ այդ կրթական հաստատութիւններ նախկին հիմունքներով։

Ա ր տ ա ք ի ն

21 և 22 մայիսի

ԲԵՐԼԻՆ։ Սրտագին ընդունելութեան հանդիպելով ժողովրդի կողմից, շվէդական արքայական զոյգը մեկնեց տեղից։

ԼՕՆԴՕՆ։ Անգլիական «Նայտ Կօմանդէր» նաւի գործի առիթով, որ ինչպէս յայտնի է, ռուսները ջրասոյզ արին ռուս-ճապօնական պատերազմի ժամանակ, Գրէյը յայտնեց, որ ռուս կառավարութիւնը մերժեց անգլիական առաջարկութիւնը միջնորդ դատարան հաստատելու մասին։

ՊԱՐԻԶ։ Սենատում հասարակական աշխատանքների մինիստրը ճառ արտասանեց յօգուտ արևմտեան երկաթուղագիծը յետ գնելու. պնդեց յետ գնման տնտեսական շահերի վրա և հերքեց այն կարծիքը, թէ կաբինէտը ձգտում է յետ գնելու սօցիալիստների ծրագիրը համակրելու պատճառով։

ԿՕՊԷՆՀԱԳԷՆ։ Առաւօտեան տեղս հասաւ շվէդական Թագաւորը և Թագուհին։

ԼՕՆԴՕՆ։ Պաշտօնապէս յայտարարված է, որ Էդուարդ Թագաւորը, Ալէքսանդրա Թագուհին և Վիկտորիա պրինցուհին Լօնդօնից մայիսի 23-ին, երեկոյեան ժամը 10-ին կը մեկնեն Վիկտորիա, ուր կանցնեն Թագաւորական զբօսանաւը։

ՎԻԷՆՆԱ։ «Սլովիշէ Կոր.»-ը հաղորդում է, որ մայիսի 21-ին կայացաւ բոլոր կուսակցութիւնների և խմբակի սլաւօն գործիչների միացեալ ժողովը։ Պատգամաւորներ՝ Կրամարժ, Գրիբար և Գլէբօվիցկի զեկուցեցին Պետերբուրգ և Վարշավա կատարած ճանապարհորդութեան հետևանքների մասին։ Ընդհանուրի համակրանքին արժանացաւ այն տեղեկութիւնը, որ լեհերի և ռուսների մէջ լաւագոյն յարաբերութիւններ են հաստատված։ Վճռվեց ներկայ պրեզիդիումից մի կօմիտէտ կազմել, որին և յանձնել սլաւօնական կօնգրէս գումարելու նախապատրաստական աշխատանքները։

Խմբագիր՝ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչներ՝ Ա. ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Ց. ՏԷՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ
Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ
ԲԺՇԿԱՊԵՏ Բ. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆԻ
Հիմնված 1880 թ.
(Կուկիա, Վօրօնցօվի արձանի հանդէպ)
Ամեն օր, բացի կիրակի օրերից
ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ

Բ. Ա. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆ—11—12 ժ. վիրաբուժութեան և վեներական (սիֆիլիս) հ.։
Կ. Մ. ՋԻԿՕՎԱՆԻ—$9^{1}/_{2}$—10 ժ. աչքի, ներքին և նեարդային։
Ջ. Ի. ԲԱԲԱՆԱՍԵԱՆՑ—10—11 ժ. մանկաբարձութեան, կանանց և երեխայոց հ.։
Ն. Տ. ՄՈՒԼԻՆ—10—12 ժ. ականջի, կոկորդի և քթի հիւ.։
Մ. Գ. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ—11—12 ժ. մորթու, վեներակ., վիրաբուժութեան և միզասեռ.
Ա. Մ. ՓՈՒՂԻՆՕՎ—12—1 ժ. ներքին և երեխայոց ծաղկահատ.։
Կ. Ի. ԳՋԵԼԻԵՎ—1—2 ժ. ականջի, քթի և կոկորդի։
Ա. Գ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆՑ—1—$1^{1}/_{2}$ ժ. ներքին և երեխայոց հ.։
ԿԻՆ-ԲԺԻՇԿ Ա. Ի. ՇՉԵՐԲԻՆԱ—$1^{1}/_{2}$—2 ժ. մանկաբարձութեան։
Գ. Ե. ԳՈՒՐԳԵՆՕՎ—12—$12^{1}/_{2}$ ժ. կանանց և մանկաբարձութեան։

ԵՐԵԿՈՆԵՐԸ

Ա. Ե. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ—6—7 ժ. վիրաբուժ., վեներական, միզասեռ և մորթու հ.

Վճարը 50 կ.։ Չքաւորները ձրի։ Համախորհրդի (կօնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին։
Հիւանդանոցի վերատեսուչ՝
Բժշկապետ Բ. Նաւասարդեան

Բ Ժ Ի Շ Կ
Ա. Մխիթարեանց

Մեկնեց կովկասեան հանքային Ջրերը և անցեալ տարիների նման ընդունելու է հիւանդներին վեներական և մորթու ցաւերով Կիսլօվօդսկում, հիւրանոց «Րօսսիա»։
(ա. օ.) 100—57

Բ Ժ Շ Կ Ա Պ Ե Տ
Տ. ԳԷՈՐԳ-ԲԷԳԵԱՆ
ԱՉՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Ընդունելութիւնն ամեն օր
Առաւօտեան ժամի 9-ից մինչև 12
Երեկոյեան » 5-ից մինչև 7
Վելեամինօվսկայա փողոց № 8.
(ե. հ. շ.) 100—69

Բ Ժ Շ Կ Ա Պ Ե Տ
Վ. ԱՐԾՐՈՒՆԻՆ
մեկնեց Պեատիգօրսկ (Կովկ. հանք. Ջրերը)։
Հասցէն՝ Верхній бульваръ д. кн. Гирей.
10—8

Լոյս տեսաւ
Յ. ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ
ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԳԻՆՆ Է 1 Ր. 50 Կ.
Դիմել հեղինակին՝ Эчміадзинъ, Іоаннесу Іоаннисіану.
(օ.մ.) 10—7

Լոյս տեսաւ
ՆՈՐ ՏՊԱԳՐՈՒԹԵԱՄԲ
ԽԱՉԱՏՈՒՐ ԱԲՈՎԵԱՆԻ
ՎԷՐՔ ՀԱՅՍՏԱՆԻ
ՈՂԲ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԻ
պատմական վէպը, 304 մեծադիր եր.
ԳԻՆՆ Է 50 Կ.
կազմած արժէ 85 կ., 1 ր. և աւելի
Դիմել՝ Тифлисъ, книжн. магазинъ „Гуттенбергъ", Г. И. Галустяну.
(շ. ե. հ.) 3—3

ԱԴՕԼՖ ՌՈՒԴԷ
Ժողովրդական դպրոցի
ՄԵԹՕԴԻԿԱ
Փոխադրեց գերմաներէնից
Յովհաննէս Տէր-Միրաքեան
ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ
Ներածութիւն. Պատմութեան նախաշաւիղների ուսուցումը. Պատմութեան ուսուցումը. Աշխարհագրութեան ուսուցումը. Բնագիտութեան ուսուցումը. Հայոց լեզուի ուսուցումը. Թւաբանութեան ուսուցումը. Երկրաչափութեան ուսուցումը. Ձևաբանական ճշմարտութիւններ
ԳԻՆՆ Է 1 Ր. 50 Կ.
Կազմված՝ 1 ր. 90 կ.
Դիմել, Тифлисъ, книжный магазинъ „Гуттенбергъ". Г. И. Галустяну.
Գրախանութի ցուցակը ցանկացողներին ուղարկվում է ձրի։
(շ. ու. ե.) 10—6

„ԳՈՒՏՏԵՆԲԵՐԳ"
գրավաճառանոցում վաճառվում են
Մուրացանի երկասիրութիւնների
Առաջին հատորը
Բովանդակութիւն.
1) ՆՈՑԻ ԱԳՌԱՒԸ
2) ԱՌԱՔԵԱԼԸ
3) ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՄԻԱՆՁՆՈՒՀԻ,
Գինն է 1 ր. 50 կոպ.։ Փօստի ծախքով 2 ր.
Դիմել՝ Тифлисъ, книжный магазинъ «Гуттенбергъ» Г. И. Галустяну.
3—3

Հրաւէր

Մողնու եկեղեցու ծխական հոգաբարձութիւնը այսու յայտնում է ծխականներին, որ կիրակի, մայիսի 25-ին, ժամը 11-ին, պատարագից յետոյ եկեղեցու մէջ կայանալու է ծխական ընդհանուր ժողով։

Քննութեան առարկաներն են.

1) 1906/7 թ. հաշւետւութիւնը։

2) Զեկուցում Գայիանեան դպրոցի այժմեան դրութեան մասին (տնտեսական և ուսումնական)։

3) Ընտրութիւն հոգաբարձութեան չորս անդամի առաջիկայ եռամեակի համար (1908—1911 թ.)։

4) Ընտրութիւն վերստուգիչ յանձնաժողովի։

5) Զեկուցում դպրոցական շէնքի կառուցման մասին։

6) Զեկուցումն երէցփոխի՝ իր հաշիւների մասին։

Խնդրվում է ծխականներին անպատճառ ներկայ լինել։
(շ. կ.) 2—1

ՀՐԱՒԷՐ

Թիֆլիսի Թանդոյեան ս. Աստուածածին եկեղեցու ծխականները հրաւիրվում են նոյն եկեղեցում ընդհանուր ժողովի, կիրակի, մայիս 25-ին, ժամը 12-ին։

Ժողովի զբաղման նիւթերն են.

1) Եկեղեցու եօթնամեայ ելմտի հաշիւների զեկուցումը՝ վերստուգող հաշւետեսների կողմից։

2) Նոյն եկեղեցու օրիորդաց դպրոցի ուսուցիչների կողմից բողոքներ՝ ընդդէմ հոգաբարձութեան։

3) Միաբանութեան կողմից բողոքներ՝ ընդդէմ հոգաբարձութեան։

Այս ժողովը երկրորդն և վերջինն է. ուստի խնդրում ենք ծխականներին շնորհ բերել իր ժամանակին։
Ներսէս աւ. քահ. Ղամաղեանց
1—1

ՀՐԱՒԷՐ

Տափի-Թաղի (Քամոյեան) ս. Գէորգ եկեղեցու հոգաբարձութիւնը պատիւ ունի հրաւիրելու մեծարգոյ ծխականներին տարեկան ընդհանուր ժողովի, որը նշանակված է մայիսի 25-ին, կիրակի, առաւօտեան ժամը 11-ին ս. Նշանի դպրոցում։

Ընդհանուր ժողովի զբաղմունքներն են՝

1. Եկեղեցու 1907 թ. գործունէութեան հաշւետւութիւնը, վերստուգիչ յանձնաժողովի զեկուցման հետ միասին։

2. 1907 թ. հաշւի և ներկայ 1908 թ. նախահաշւի քննութիւն և հաստատութիւն։

3. Պաշտօնեաների գործավարութեան առիթով տեղի ունեցած թիւրիմացութիւնները պարզելու։

Ծանօթութիւն.—Հրաւէրը և հաշիւը նախահաշւի հետ միասին յանձնված է պօստին այն ծխականների համար, որոնք անձամբ չեն ստացել։
(հ. շ. կ.) 3—2

ԱՃՈՒՐԴ

Երեքշաբթի, մայիսի 27-ին, առաւօտեան ժամը 11-ին, քաղաքային աճուրդային դահլիճում աճուրդով է ծախվելու տան կահկարասիքը, տիրոջ խնդիրքի համաձայն։ 10-դ քաղաքամաս, Դիդուբիյսկի փողոց, տուն № 18.
(շ. կ.) 2—1

ՄԻ ՊԱՐՍԿԱՀՊԱՏԱԿ ինտելիգենտ փնտռում է գրագրի, գործակատարի կամ կառավարչի ՊԱՇՏՕՆ։ Խնդրում է պահանջ ունեցողներից, որ բարեհաճեն իրանց հասցէները ուղարկել «Մշակի» խմբագրատանը կամ Песковская ул.. домъ Гамазова, № 44, Զաքար Յովհաննիսեանին։
(շ. ե.) 2—1

„ԳՈՒՏՏԵՆԲԵՐԳ"
գրախանութում վաճառվում են

1) Ա-Դօ, «Հայ-Թուրքական ընդհարումը Կովկասում» (1905—1906 թ.) (փաստական, վիճակագրական և տեղագրական մանրամասն լուսաբանութիւններով) 464 մեծադիր երեսներ, գինն է 1 ր. 50 կ., պօստի ծախքով 1 ր. 80 կ.։ Կան և կազմած՝ զանազան գներով։

2) «Հայաստանի քարտէզը», ժԸ տպագրութիւն, գունաւոր, կպցրած կտակի վրա, գինն է 50 կ., պօստի ծախքով 85 կ.։

Գումարով գնողներին զեղջով։

Դիմել՝ Тифлисъ, книжный магазинъ „Гуттенбергъ", Г. И. Галустяну.
(շ. հ. ու.) 3—1

Ս. ԴԷՄՈՒՐԵԱՆ
„ՔՆԱՐ"
Ժողովրդական երգարանը (Եւրոպական նոտաներով)

Վաճառվում է «Գուտտենբերգ» և «Փարոս» գրախանութներում, նաև կարելի է դիմել՝ Моздокъ, Терск. обл., Степану Демурянъ.
Գինն է 1 րուբլի
(24, 29, յ. 3, 8, 13) 5—1

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ
Գնացքների ամառնային երթևեկութիւն
(Ժամերը հաշւած են Պետերբուրգի ժամանակով, իսկ փակագծերի միջինը՝ Թիֆլիսի ժամանակով)

	ԱՐԱԳ	ԱՐԱԳԱՑՎԱԾ	ՊՕՍՏԱՏԱՐ	ՄԱՐԴԱՏԱՐ	ԱՊՐ.-ՄԱՐԴԱՏ.
Բագուից դուրս գալը	—	4 ժ. 10 ր. ցեր.	11 ժ. 8 ր. առ.	5 ժ. 24 ր. առ.	—
Թիֆլիս հասնելը	—	8 ժ. 30 ր. առ.	5 ժ. 59 ր. առ.	10 ժ. 52 ր. երեկ.	—
Թիֆլիսից դուրս գալը	(9 ժ. 3 ր. երեկ.)	—	(7 ժ. 47 ր. առ.)	(12 ժ. 28 ր. գիշ.)	—
Բաթում հասնելը	7 ժ. 14 ր. առ.	—	8 ժ. 40 ր. երեկ.	12 ժ. 36 ր. ցեր.	—
Բաթումից դուրս գալը	11 ժ. երեկ.	—	7 ժ. 1 ր. առ.	5 ժ. 57 ր. երեկ.	—
Թիֆլիս հասնելը	9 ժ. 44 ր. առ.	—	8 ժ. 38 ր. երեկ.	7 ժ. 22 ր. առ.	—
Թիֆլիսից դուրս գալը	—	(11 ժ. 21 ր. գիշ.)	(10 ժ. 36. ր. երեկ)	(8 ժ. 58 ր. առ.)	—
Բագու հասնելը	—	1 ժ. 35 ր. ցեր.	4 ժ. 45 ր. ցեր.	12 ժ. 57 ր. գիշ.	—
Ջուլֆայից դուրս գալը	—	—	5 ժ. առ.	—	—
Երևանից դուրս գալը	—	—	—	—	9 ժ. 27 ր. երեկ.
Ալէքսանդրապօլից դուրս գալը	—	—	7 ժ. 59 ր. երեկ.	—	5 ժ. 30 ր. առ.
Թիֆլիս հասնելը	—	—	5 ժ. 28 ր. առ.	—	3 ժ. 30 ր. ցեր.
Թիֆլիսից դուրս գալը	—	—	(12 ժ. 53 ր. գիշ.)	—	(11 ժ. 48 ր. առ.)
Ալէքսանդրապօլ հասնելը	—	—	10 ժ. 21 ր. առ.	—	9 ժ. 53 ր. երեկ.
Ջուլֆա հասնելը	—	—	11 ժ. 47 ր. գիշ.	—	—
Ալէքսանդրապօլից դուրս գալը	—	—	10 ժ. 50 ր. առ.	—	10 ժ. 15 ր. երեկ
Կարս հասնելը	—	—	2 ժ. 9 ր. ցեր.	—	1 ժ. 49 ր. գիշ.

Բ Ա Ց Վ Ա Ծ Է Բ Ա Ժ Ա Ն Ո Ր Դ Ա Գ Ր Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն
ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԿԵԱՆՔ
Հասարակական, գրական, արուեստական
Պատկերազարդ շաբաթաթերթ
(Ներկայ կուսակցութիւններից անկախ)
Լ Ո Յ Ս Տ Ե Ս Ա Ն № № 1 և 2

Բովանդակութիւն. № 1—Գրչի գինուորը «յեղափոխական» գնդակի զոհ.—Հայ եկեղեցին.—Մեր բարքերից.—Երգիր, մեպեր ջան, զուլումի երգեր.—Գրողի վիճակը.—Էն խռոխտալի ժպիտը դէմքին.—Մի առաջարկութիւն բոլոր հայ թերթերին.—Կնոջ կոչումը.—Զօրները գրականութեան մէջ.—Մամուլ.—Փոստարկղ.—Յայտարարութիւն։ № 2—Հայկական հարցը և «քաղաքակրթված» Եւրոպան.—«Բեալլագեօզ» ազգասիրական յեղափոխութիւնը և իսկական կրթութիւնը.—Մեր այժմեան հոգեւորականութիւնը.—«Գործ ենք պահանջում.—Լէօի յոբելեանը.—«Հովիւը» և նրա խմբագրի յոբելեանը.—Մամուլ.—Մատենախօսական.—Գրական մի կենդան նահատակ (Տիգրան Նազարեան).—Մեր պատասխանը պ. Լէօին.—Մեր պատկերները. Լէօ, Երվանդ Երգնկեան, Տ. Նազարեան (Նրանց յոբելեանի առիթով)։ № 3-ը լոյս է տեսնելու յուլիսի 1-ին։ Բաժանորդագինը ամեն տեղ 3 րուբլի, կէս տարվանը՝ 2 ռուբ., հատը 8 կ.։ Դիմել՝ Тифлисъ, редакція „Гракапутюнъ евъ Кянкъ", Абасъ-Абадская площадь, Мугниискій 1-й тупикъ, домъ Ахверюва № 5. «Զարկի» բաժանորդներից ճիշտ հասցէն յայտնողները՝ կը ստանան թերթը ձրի։

Խմբագիր-հրատարակիչ՝
Գրիգոր Բալասանեան
5—2

ԱԼՄԵՁԱ

Կովկասի և Անդրկասպեան երկրի միակ ներկայացուցիչը Ի. Ա. Ախօբաձէն է։ Գլխաւոր պահեստ և գրասենեակ «Ալմեզա»-ի Тифлисъ, Пушкинская ул. № 15.

ԱՏԱՄԻ ՑԱՒԸ
ՇՈՒՏ հանգստացնելու
եւ ատամն ու լնդերը ամրացնելու
ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԻՋՈՑՆ Է
●●●ԱԼՄԵՁԱ●●●
ՇԱՏ ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ցուցահանդէսներում նուէրների է արժանացել
ԱՂՔԱՏՆԵՐԻՆ ՁՐԻ
ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆ
Այդպիսիներին խնդրում ենք դիմել Ախօբաձէի գրասենեակը, Пушкинская, 15.

Օտարաքաղաքացիներից կանխավճար ստանալով ուղարկում ենք վերադիր վճարով։

Դեղատներին զեղջ

Փոքրիկ սրուակը 40 կ. Իսկական սրուակը 1 ր. 20 կ.
Գրաս. և պահեստի բաժանմ. Баку, Старо-Полицейская, № 14. Հեռագիրների հասցէ. Тифлисъ, Ахобадзе.
(հ. շ.) 15—4

ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ!

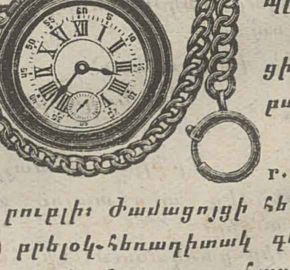

Տղամարդկանց գրպանի ժամացոյց, բաց (չոսկեջրած), իսկական ամերիկական «Սօլօ» ոսկուց, գեղեցիկ փորագրով։ 56 պրօբի ոսկուց ժամանցէտն էլ չի տարբերի։

Այդ ժամացոյցը ամենալաւ յօրինուածք է «anker» (և ոչ ցիլինդր), քոքվում է 36 ժամը 1 անգամ, և շատ ուղիղ է բանում։

Երաշխաւորութիւն 6 տարով։ Գինը փոխանակ 12 ռուբլու 3 ր. 25 կ., երկու հատը 6 րուբլի. նոյն տեսակի կանացի, հատը 4 րուբլի։ Ժամացոյցի հետ ձրիաբար ուղարկվում է՝ 1) նոյն մետաղից պանցիրէ շղթայ, 2) բրելօկ-հեռադիտակ գեղեցիկ և հետաքրքիր տեսարաններով, 3) կաշուէ քսակ ժամացոյցը փչանալուց պահպանելու համար։ Հասցէն՝ Генеральное представительство часовъ „Соло" Т-во „Аполло", Варшава М. 1-е почтовое отдѣленіе.

Ծրարելու և ուղարկելու համար մէկ կամ չորս ժամացոյցի համար պահանջվում է 50 կ., Սիբիր ուղարկելու համար 75 կոպէկ։ Սիբիր առանց կանխավճարի չէ ուղարկվում։ Ուղարկում ենք վերադիր վճարով։

Թղթակցութիւնները ռուսերէն և գերմաներէն լեզուներով։
(14, 23, 31) 3—2

ՍԱՆԱՏՕԳԷՆ ԲԱՒԷՐ
Տալիս է
ՆՈՐ ՈՅԺԵՐ

7500-ից աւելի պրօֆեսորներ և բժիշկներ տուին հրաշալի կարծիքներ Բաւէր սանատօգէնի մասին, երբ ամենայուսալի և ամբացնող միջոցի գաղափարն տեսակ հիւանդութիւնների ժամանակ։

Իսկականը միայն Բաւէր և ընկ. ծախվում է բոլոր դեղատներում և դեղօրայքի մագազիններում։ Բրօշիւրները ուղարկվում են ձրի։ Московское отдѣленіе, Мясницкая ул., № 31.

(մ. 13, 24, յուն. 10, 28, յուլ. 12, 26, օգ. 9) (135,021) 7—2